

RAZISKOVALNA NALOGA

Zoja Hanc, 9. a

OSNOVNA ŠOLA SVETI JURIJ
SVETI JURIJ 13

MNENJE MLADIH O EPIDEMIJI COVIDA-19

Raziskovalno področje: interdisciplinarna področja

Avtorica: Zoja HANC, 9. a

Mentorica: Anita FARTEK, univ. dipl. psih.

Sveti Jurij, marec 2022

ZAHVALA

Za pomoč in sodelovanje se zahvaljujem:

- mentorici Aniti Fartek za nasvete in spodbudo;
- anketiranim srednješolcem in študentom za sodelovanje v anketi;
- zdravstvenemu tehniku g. Tomažu Čarniju za sodelovanje v intervjuju;
- slavistki Maji Hajdinjak za lektoriranje raziskovalne naloge;
- učiteljici Katarini Marič za prevod povzetka;
- učiteljici Bojani Škaper Mertelj za pomoč pri tehničnem oblikovanju raziskovalne naloge;
- ravnatelju naše šole, ki je finančno omogočil nastanek moje raziskovalne naloge.

Vsem, ki so mi na kakršenkoli način pomagali, iskrena hvala.

VSEBINSKO KAZALO

POVZETEK	3
ABSTRACT	4
1 TEORETIČNI UVOD	5
1.1 RAZVOJNO OBDOBJE MLADOSTNIŠTVO	5
1.2 KAJ SO STALIŠČA IN KAKO NASTANEJO.....	7
1.3 STALIŠČA V ODNOSU DO PREPRIČANJA, MNENJA IN VREDNOTE	8
1.4 OSNOVNE INFORMACIJE O BOLEZNI COVIDA-19.....	9
1.5 MLADI V ČASU EPIDEMIJE	10
1.6 OPREDELITEV PROBLEMA IN HIPOTEZE.....	12
2 EMPIRIČNI DEL.....	14
2.1 VZOREC.....	14
2.2 UPORABLJENI PRIPOMOČEK, POSTOPEK ZBIRANJA IN OBDELAVE PODATKOV	14
3 REZULTATI.....	15
3.1 REZULTATI ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	15
3.2 ZAPIS INTREVJUJA Z ZDRAVSTVENIM DELAVCEM TOMAŽEM ČARNIJE.....	34
4 DISKUSIJA.....	38
5 ZAKLJUČEK.....	46
6 LITERATURA.....	48
7 PRILOGA.....	49

KAZALO GRAFIKONOV

<i>Grafikon 1.</i> Ocene anketirancev trditve, da epidemija covid-19 ni prinesla nič dobrega, v odstotkih (%).	15
<i>Grafikon 2.</i> Ocene anketirancev trditve, da se mladi manj držijo ukrepov kot starejši, v odstotkih (%).	16
<i>Grafikon 3.</i> Ocene anketirancev trditve, da je veliko mladih glede širjenja bolezni covid-19 neodgovornih, v odstotkih (%).	16
<i>Grafikon 4.</i> Ocene anketirancev trditve, da so ukrepi Vlade RS za zajezitev epidemije covid-19 primerni, v odstotkih (%).	17
<i>Grafikon 5.</i> Ocene anketirancev trditve, da vlada preveč pritiska na mlade glede cepljenja, v odstotkih (%).	17
<i>Grafikon 6.</i> Ocene anketirancev trditve, da vlada preveč pritiska na mlade glede cepljenja, v odstotkih (%).	18
<i>Grafikon 7.</i> Ocene anketirancev trditve, da ima veliko mladih ponarejena PCT potrdila, v odstotkih (%).	18
<i>Grafikon 8.</i> Ocene anketirancev trditve, da se nošenje mask mladim zdi smiselno, v odstotkih (%).	19
<i>Grafikon 9.</i> Ocene anketirancev trditve, da so v času »lock downa« mladi najbolj pogrešali stike s prijatelji, v odstotkih (%).	19
<i>Grafikon 10.</i> Ocene anketirancev trditve, da mladi dosledno izvajajo priporočene higienske ukrepe (razkuževanje rok, predmetov, zračenje prostor ...), v odstotkih (%).	20
<i>Grafikon 11.</i> Ocene anketirancev trditve, da je covid-19 nevaren le za starejše in osebe z drugimi boleznimi, v odstotkih (%).	20
<i>Grafikon 12.</i> Ocene anketirancev trditve, da velika večina mladih covid-19 preboli v blagi obliki, v odstotkih (%).	21
<i>Grafikon 13.</i> Ocene anketirancev trditve, da mladi menijo, da je cepljenje proti covidu-19 najpomembnejše orožje za zaustavitev epidemije, v odstotkih (%).	21
<i>Grafikon 14.</i> Ocene anketirancev trditve, da bi vlada morala določiti obvezno cepljenje za vse generacije, v odstotkih (%).	22
<i>Grafikon 15.</i> Ocene anketirancev trditve, da vlada prehitro in brez strokovnih podlag sprejema in spreminja odloke, v odstotkih (%).	22

<i>Grafikon 16.</i> Ocene anketirancev trditve, da večina mladih krši vladne odloke, v odstotkih (%).	23
<i>Grafikon 17.</i> Ocene anketirancev trditve, da protikoronski ukrepi nepravilno omejujejo življenje nekaterih skupin prebivalstva bolj kot drugih, v odstotkih (%).	23
<i>Grafikon 18.</i> Ocene anketirancev trditve, da protikoronski ukrepi posegajo v človekove pravice v ustrezni meri glede na trenutno stanje pandemije, v odstotkih (%).	24
<i>Grafikon 19.</i> Ocene anketirancev trditve, da bi na splošno morala za cepljene veljati manj stroga pravila kot za necepljene, v odstotkih (%).	25
<i>Grafikon 20.</i> Ocene anketirancev trditve, da PCT pogoj ne bi smel veljati pri obisku zdravnika, zobozdravnika in druge zdravstvene storitve, v odstotkih (%).	25
<i>Grafikon 21.</i> Ocene anketirancev trditve, da bi PCT pogoj morali ukiniti za vse državljane, saj je diskriminatoren, v odstotkih (%).	26
<i>Grafikon 22.</i> Ocene anketirancev trditve, da so se zaradi epidemije covida-19 na splošno poslabšali medosebni odnosi med ljudmi, v odstotkih (%).	26
<i>Grafikon 23.</i> Ocene anketirancev trditve, da ob pojavu simptomov covida-19 mladi reagirajo odgovorno in se gredo testirati, v odstotkih (%).	27
<i>Grafikon 24.</i> Odgovori anketirancev na vprašanje: »Kje najpogosteje pridobivate informacije oz. spremljate dogajanje v zvezi z epidemijo?«, v odstotkih.	27
<i>Grafikon 25.</i> Ocene anketirancev trditve, da so se v času »lockdowna« družili s prijatelji, v odstotkih (%).	28
<i>Grafikon 26.</i> Ocene anketirancev trditve, da dosledno nosijo masko v vseh javnih prostorih, v odstotkih (%).	28
<i>Grafikon 27.</i> Ocene anketirancev trditve, da redno spremljajo epidemiološko stanje države, v odstotkih (%).	29
<i>Grafikon 28.</i> Ocene anketirancev trditve, da si redno razkužujejo roke in vzdržujejo osebno higieno do drugih, v odstotkih (%).	30
<i>Grafikon 29.</i> Ocene anketirancev trditve, da se izogibajo dogodkov, kjer je zbranih več ljudi, v odstotkih (%).	30
<i>Grafikon 30.</i> Ocene anketirancev trditve, da dosledno upoštevajo PCT, v odstotkih (%).	31
<i>Grafikon 31.</i> Ocene anketirancev trditve, da upoštevajo vse odloke vlade, v odstotkih (%).	31
<i>Grafikon 32.</i> Ocene anketirancev trditve, da se obnašajo odgovorno in ob pojavu simptomov covida-19 grejo na testiranje, v odstotkih (%).	32

POVZETEK

Ker je v zadnjih dveh letih zelo aktualna tema po vsem svetu in tudi pri nas v Sloveniji bolezen covid-19, me je zelo zanimalo, kakšno mnenje imajo o tej bolezni in epidemiji mladi. Pri tem me je zanimalo, ali se razlikuje mnenje mlajših in starejših mladostnikov, zato sem v svojo raziskavo vključila srednješolce in študente.

Želela sem raziskati, kaj mladi na splošno pravijo o epidemiji (sociološki vidik), zanimal pa me je tudi osebni (psihološki) vidik doživljanja epidemije. Pripravila sem dva anketna vprašalnika (obliko za študente in za srednješolce) ter vprašanja za intervju z zdravstvenim delavcem. V vzorec je vključenih 192 študentov in 194 srednješolcev.

Na podlagi lastnega raziskovanja sem ugotovila, da mladi menijo, da ima epidemija veliko negativnih posledic oz. učinkov, npr. da so bili prikrajšani za socialne stike, da je bilo veliko stvari oz. dejavnosti prepovedanih, da niso mogli brezskrbno uživati študentskih let ... Kljub temu pa so našli tudi določene pozitivne posledice kot na primer, da so bolj začeli ceniti svobodno življenje, sami sebe so lahko v tem času bolj spoznali, spoznali so, kako pomembno je zdravje ...

Iz dobljenih rezultatov sem izvedela tudi, da je večina mladih zase ocenila, da se držijo higienskih in vladnih ukrepov, na splošno pa ocenjujejo, da se mladi srednje držijo vseh ukrepov, ter da se je pri nekaterih ukrepih pokazalo deljeno mnenje anketirancev. Ob primerjavi odgovorov anketiranih skupin (srednješolci in študenti) se je izkazalo, da imajo v glavnem podobno mnenje o epidemiji covid-19, ukrepih, cepljenju ...

Upam, da nas bo ta »grenka izkušnja« vseeno nekaj naučila za prihodnost, da bomo še bolj cenili zdravje, svobodo, povezanost s prijatelji, domačimi ter da bomo mladi in vsi ostali znali pozitivno gledati v prihodnost.

ABSTRACT

Since covid-19 has been a hot topic all over the world in the last two years also in Slovenia, I was very interested in the opinion of young people about this disease and the epidemic. I wanted to see whether the opinion of younger and older adolescents differ, so I included secondary school and university students in my research.

I wanted to find out what young people say about the epidemic in general (the sociological aspect) as well as the personal aspect (the psychological aspect) of experiencing the epidemic. I have prepared 2 questionnaires (one for students and one for secondary school students) and interview questions for the health worker. The survey includes 192 students and 194 secondary school students.

Based on my own research, I found out that young people felt that the epidemic had many negative consequences or effects, e. g. that they were deprived of social contacts. Many things or activities were forbidden, they were not able to enjoy their student years carefree, etc. Nevertheless, the young people also found some positive consequences, such as: they started to appreciate their free life more, they got to know themselves better during this time, they realised the importance of health, etc.

I also learned from the results that the majority of young people personally rated themselves as adhering to the hygiene measures and the government measures, and generally rated young people as moderately adhering to all measures, although some measures showed a split opinion among respondents. However, when comparing the answers of the surveyed groups (secondary school and university students), it turned out that they have generally similar opinions about the epidemic, measures, vaccination ...

I hope that this »bitter experience« will teach us something for the future, so that we can appreciate health, freedom, connection with friends, family, etc. even more and so that young people and everyone else can look positively to the future.

Sem Zoja Hanc, učenka 9. razreda Osnovne šole Sveti Jurij. V zadnjih dveh letih je bila glavna tema po svetu in tudi pri nas v Sloveniji epidemija covid-19. Ker so me sama bolezen, z njo povezana epidemija in doživljanje le-te zelo zanimali, sem se letos odločila raziskovati to temo. Osredotočila se bom na mnenje mladih o covidu-19 ter bolj podrobno raziskala razliko v mnenju o epidemiji med srednješolci in študenti.

1 TEORETIČNI UVOD

V teoretičnem uvodu bom najprej opredelila razvojno obdobje mladostništva, kaj so mnenja in stališča ter nekatere raziskave o mladih v času epidemije.

1.1 RAZVOJNO OBDOBJE MLADOSTNIŠTVO

Mladostništvo ali s tujko adolescenca (*lat. adolescere*, kar pomeni dozorevati) je razvojno obdobje med koncem otroštva in začetkom zgodnje odraslosti, torej med približno 11.–12. in 22.–24. letom starosti. To razvojno obdobje se začne s predpuberteto in puberteto, obdobjem pospešenega telesnega razvoja. Zgornjo mejo mladostništva je težje objektivno določiti kot spodnjo, ki je navzven dovolj očitna. Različne stroke (npr. pravo, sociologija, psihologija, andragogika) pri tem uporabljajo različna merila, od katerih so ena bolj objektivna in druga bolj subjektivna. Tudi zaradi tega se kronološke opredelitve zgornje meje mladostništva med seboj nekoliko razlikujejo, med nekaterimi avtorji prihaja do razlik tudi pri določanju spodnje meje, saj se predpubertetne in pubertetne spremembe v povprečju prej pojavljajo med dekletki kot med fanti (Zupančič, 2004: 511).

Zaradi specifičnosti posameznih obdobij znotraj mladostništva delimo razvojna obdobja na:

- zgodnje mladostništvo (do približno 14. leta starosti),
- srednje mladostništvo (do približno 17. ali 18. leta),
- pozno mladostništvo (do približno 22. ali 24. leta) (Zupančič, 2004: 512).

Prve znanstvene razlage mladostništva so bile biološko usmerjene in so to obdobje prikazovale kot neizogibno problematično. Hall (1904) je pod vplivom Darwinove teorije in Rousseaujevega pojmovanja rekapitulacije mladostnike opisoval kot izrazito nagnjene k nasprotovanju avtoritetam, k intenzivnemu in nenadzorovanemu izražanju čustev, kot močno spremenljive v razpoloženju, stališčih in vedenju, ki niha iz ene skrajnosti v drugo, idealistične in izjemno konformne normam vrstnikov. Vzroki takega vedenja naj bi bili biološki, povezovali naj bi se s pubertetnimi spremembami in predstavljali neizogibne stopnje v posameznikovem razvoju, na katere socialni in kulturni dejavniki nimajo dosti vpliva. Mladostnikovo nesprejemljivo vedenje, ki ga je Hall obravnaval kot značilnega za to obdobje, naj bi se sčasoma umirilo in končno »ugasnilo« v repertoarju odraslih vedenjskih vzorcev (Zupančič, 2004: 514).

Rezultati antropoloških študij (kasneje še psiholoških v zahodnih tehnološko razvitih družbah) so podprli tezo, po kateri mladostništvo ni nujno problematično, nemirno in »viharno« razvojno obdobje. Telesne spremembe, ki se začnejo pospešeno odvijati v predpuberteti, sicer prispevajo k nekaterim težavam med mladostniki, vendar jih same po sebi ne sprožijo. Poleg telesnih dejavnikov k tem težavam prispevajo tudi specifične družbene zahteve in pričakovanja, zahteve izobraževanja in specifični dejavniki v družini (Muuss, 1988, Zupančič, 2004: 516).

Rezultati raziskav v zadnjih dveh desetletjih kažejo, da so bile ugotovitve starejših študij interpretirane pristransko. Večine mladostnikov ne moremo tipizirati kot problematičnih na podlagi raziskav, ki so se osredotočale na ugotavljanje problematičnega vedenja v populaciji in tistih, ki so rezultate iz kliničnih vzorcev mladostnikov posploševale na splošno populacijo. Rezultati študij na velikih vzorcih mladostnikov v splošni populaciji namreč kažejo, da je večina mladostnikov dobro prilagojenih in da je njihovo vsakodnevno delovanje minimalno »prizadeto« zaradi domnevne relativne psihološke nezmožnosti tega. To seveda ne pomeni, da nekateri normativni mladostniki (tisti, ki niso moteni v psihopatološkem smislu) ne izražajo precejšnjega nemira v tem obdobju, kljub temu da težavnost v mladostništvu ni univerzalen pojav (Zupančič, 2004: 519).

V obdobju mladostništva se posameznikovi odnosi z vrstniki, sorojenci, starši in drugimi odraslimi spremenijo količinsko in kakovostno, mladostnik pa bolj dejavno komunicira tudi s širšim socialnim okoljem. V socialnih stikih mladostniki pridobivajo nova socialna spoznanja in spretnosti, preizkušajo različne vloge, opredeljujejo svoje življenjske cilje, prepričanja, vrednote in tako oblikujejo tudi svojo identiteto (Zupančič in Svetina, 2004: 589).

Mladi kot družbena skupina so eden od pomembnejših človeških virov za razvoj ter hkrati ključni vir inovacij in pozitivnih družbenih sprememb (Križman, 2009, po Frank, 2014: 3). Zaradi nestabilne globalne situacije je dandanes življenje mladih zaznamovano z negotovostjo in z nujnostjo iskanja uspešnih strategij za obvladovanje tveganj, s katerimi se v svojih življenjih v različnih situacijah srečujejo (Rakar in Boljka, 2009: 5, po Frank 2014: 3).

Problematika mladine kot predmeta družboslovnega zanimanja se je pojavila v šestdesetih letih 20. stoletja, ko se je mladino dojemalo predvsem kot »potencialno revolucionaren, prevratniški dejavnik« (Lavrič in Flere, 2001: 39, po Frank, 2014: 4). Tako so nekateri raziskovalci celo trdili, da so mladi poseben družbeni razred, ki je zaradi izkoriščenosti in zatiranosti podoben delavskemu razredu, kar je imelo kot posledico »postopno preusmeritev znanstvenega zanimanja k mladostniškemu iskanju identitete, mladosti kot prehodnemu obdobju in k težavam mladostnikov pri vključevanju v družbo odraslih«.

Spremembe pa mladim s seboj prinašajo vse več negotovosti, saj številne ugotovitve kažejo, da se je zgodovinsko gledano družbeni položaj mladih v zadnjih nekaj desetletjih izrazilo poslabšal (Lavrič in Flere, 2011: 39, po Frank, 2014: 4).

Mladina je torej v različnih strokovnih razpravah različno starostno opredeljena in jo kot tako neredko zamenjujejo ali pa celo enačijo z otroki, študenti ali dijaki (Statistični urad Republike Slovenije 2009: 10, po Frank, 2014: 6).

1.2 KAJ SO STALIŠČA IN KAKO NASTANEJO

Najprej je treba pojasniti, kaj so stališča. Psihologi jih opredeljujejo kot trajna miselna, vrednostna, čustvena in akcijska naravnanja v odnosu do različnih objektov (predmetov, bitij, oseb, dogodkov in pojavov). Stališča vsebujejo več komponent: spoznavno ali kognitivno komponento, ki zajema miselna prepričanja in vrednotenja v zvezi z objektom, čustveno komponento, ki zajema čustveni odnos do objekta, in akcijsko komponento, ki zajema pripravljenost, da ravnamo ustrezno (Musek, 1993b, po Kalin 1998: 34).

Socialni psihologi, ki so definirali pojem stališča, so želeli s tem oblikovati teoretski koncept, ki naj omogoči povezovanje notranjih (duševnih) in zunanjih (fizičnih, socialnih) vidikov obnašanja ljudi. Po teh predpostavkah stabilnost stališč pomembno vpliva na stabilnost obnašanja, sprememba stališč pa nujno vodi do modifikacije obnašanja (Kalin, 1998: 34).

Pojem stališča igra osrednjo vlogo pri socialno-psihološkem modelu razlage in napovedovanja človeškega obnašanja. Stališča usmerjajo naše početje v svetu in obratno, spremembe v socialnem svetu se najprej pokažejo v naših stališčih, ki nato vplivajo na spreminjanje naših dejanj ali vedenjskih oblik. Ker so stališča tesno povezana z obnašanjem, imajo ključni pomen za izoblikovanje predstav o nas samih, naše motivacijske strukture ..., torej socialne konstrukcije subjekta, pa tudi za izoblikovanje predstav o drugih ljudeh in raznih sestavinah družbene stvarnosti (Kalin, 1998: 34).

Pojem stališča je pomemben tudi zato, ker zajema in prikazuje kompleksno soodvisnost človekove duševnosti in njegovega socialnega obnašanja. Nobena druga osebnostna lastnost ni toliko pod vplivom socialnih dejavnikov in nobena druga lastnost ne vpliva tako močno na dogajanja med ljudmi kot prav struktura stališč posameznika. Prav razlike v stališčih so vzrok konfliktov, sporov, vojn, sumničenj ... med ljudmi (Zvonarevic, 1978, po Kalin, 1998: 35).

Rosenberg in Hovland definirata stališča kot predispozicije posameznikov za pozitiven ali negativen odgovor na določeno dogajanje ali situacijo v socialnem svetu. Krech, Crutchfield in Ballachey pravijo, da so stališča trajni sistemi pozitivnega ali negativnega ocenjevanja, občutenja in aktivnosti v odnosu do različnih socialnih situacij in objektov (Nastran Ule, 1994; po Kalin, 1998: 35).

Različne definicije stališč poudarjajo nekatere skupne značilnosti pojma:

- dispozicijski karakter stališč: stališča so trajna duševna pripravljenost za določen način reagiranja;

- pridobljenost stališč: stališča pridobivamo v teku življenja, v procesih socializacije;
- delovanje na obnašanje: stališča imajo direktivni in dinamični vpliv na obnašanje in vplivajo na doslednost oz. konsistentnost človekovega obnašanja;
- sestavljenost oz. kompleksnost stališča: stališča so integracija treh osnovnih duševnih funkcij, kognitivne, emotivne in dinamične, in zato vedno vsebujejo te komponente. (Nastran-Ule, 1994, po Kalin 1998: 35).

Kognitivna komponenta stališč so znanja, vedenja, izkušnje, informacije, tudi vrednostne sodbe in argumenti v zvezi z objektom, dogodkom, osebo ali situacijo, o kateri oblikujemo stališče. Vsako stališče temelji na znanju in poznavanju situacij in stvari, do katerih imamo stališče. Najosnovnejša oblika kognitivnega elementa stališča so kategorije, s katerimi razvrščamo objekte v razrede. Če je objekt stališč oseba, je kognitivna komponenta pogosto kak stereotip. Stališča, ki so zasnovana na nepreverjenih dejstvih, govoricah, imenujemo predsodki.

Emotivna oz. evalvativna komponenta stališč so pozitivna ali negativna občutja in ocenjevanja objektov stališč. Določene osebe, socialne situacije, dogodki lahko vzbujajo simpatijo, privlačnost, obžalovanje, strah, jezo, zaničevanje ... Kognitivna in emotivna komponenta sta običajno usklajeni med seboj. Če pride do razlik med njima, to skoraj nujno vodi do spremembe stališča bodisi z dodajanjem novih informacij bodisi z apelom na naša čustva.

Konativna (aktivnostna, dinamična) komponenta je težnja ali dispozicija posameznika, da deluje na določen način glede na objekt stališč, ko npr. podpre tiste objekte ali situacije, do katerih ima pozitivna stališča, oziroma prepreči tiste pojave ali situacije, do katerih ima negativna stališča. Poudarek je torej na pripravljenosti za delovanje, ne pa na dejavnosti sami.

Med kognitivno, emotivno in konativno dimenzijo obstaja tesna povezanost in prepletenost. Stališča so zelo povezana s čustvi, motivi, potrebami. Ne moremo jih neposredno zaznati, opazovati ali meriti, nanje lahko sklepamo iz drugih empiričnih podatkov, pomagajo pa nam razložiti obnašanje in spremembe obnašanja posameznikov ali skupin (Kalin J. 1998: 35).

1.3 STALIŠČA V ODNOSU DO PREPRIČANJA, MNENJA IN VREDNOTE

V vsakdanji rabi se pojem stališče večkrat zamenja s prepričanjem, mnenjem in vrednotami. Kot imamo stališče do nečesa, imamo tudi prepričanje o nečem. Bistvena razlika med prepričanjem in stališčem je v tem, da je prepričanje zasnovano samo na intelektualni komponenti, medtem ko je stališče zasnovano na intelektualni, emocionalni in aktivnostni komponenti. Pri prepričanju se sklicujemo na dejstva, argumente.

Mnenja so bolj specifična od stališč, bolj nestabilna in lažje spremenljiva. Mnenja pomenijo konkretizacijo, manifestacijo stališč v konkretnih situacijah. Stališča pa pomenijo integracijo mnenj, kakor pravi Eysenck: več specifičnih mnenj o objektu, situaciji privede do oblikovanja

stališča o tem objektu, situaciji. S pojmom stališče pogosto zamenjujemo tudi pojem vrednote. Vrednote so ideje ali situacije, ki pomenijo nekaj pozitivnega, zaželenega, nekaj, za kar si prizadevamo, za kar se je treba zavzemati. Vrednote so pojmovanja o ciljnih in pojavih, ki jih visoko cenimo, za katere se v življenju zavzemamo in k čemur težimo. Vrednote so splošnejše od stališč in so lahko izvor mnogih stališč (Nastran-Ule, 1994, po Kalin 1998: 36). Z vrednotami predvsem označujemo ideje ali situacije, ki predstavljajo nekaj pozitivnega, zaželenega, nekaj za kar se je treba zavzemati, npr.: svoboda, človekove pravice, demokracija ...

V nadaljevanju bom predstavila nekaj osnovnih informacij o bolezni covid-19, saj se ti podatki in znanje o tej bolezni spreminjajo z novimi raziskavami.

1.4 OSNOVNE INFORMACIJE O BOLEZNI COVIDA-19

Koronavirusi so družina virusov, ki večinoma povzroči bolezen dihal. Novi koronavirus so poimenovali SARS-CoV-2, bolezen, ki jo povzroči, pa se imenuje covid-19. Pri covidu-19 ni nobenih specifičnih bolezenskih simptomov in znakov, po katerih bi ga lahko zanesljivo razlikovali od ostalih virusnih okužb dihal, kot sta npr. gripa in prehlad. Bolezen večinoma poteka subakutno z različnimi simptomi in znaki akutne okužbe dihal (www.nijz.si).

Najpogostejši znaki in simptomi so: vročina (88,5 %–88,7 %), kašelj (57,6–68,6 %) in težje ali težko dihanje (21,9–45,6 %). Oboleli lahko zaznajo tudi spremenjen voh (85,6 %) in okus (88 %). Motnje voha so v 11,8 % na splošno prvi simptom covid-19 in so pomemben znak okužbe. Oboleli imajo tudi glavobol, zamašen nos, bolečine v žrelu, bolečine v mišicah in sklepih, navajajo utrujenost (www.nijz.si).

Poznavanje in razumevanje poteka bolezni covid-19 nam lahko pomaga zmanjšati njeno širjenje. Pri tem sta ključni naslednji časovni obdobji (povzeto po www.nijz.si):

Inkubacijska doba – čas od okužbe do pojava prvih simptomov oz. znakov bolezni. Inkubacijska doba covid-19 je lahko med 2 in 14 dni. V povprečju pa naj bi trajala od 5 do 6 dni. Prvi podatki o okužbi s SARS-CoV-2 B.1.1.529 (omikron) kažejo, da je povprečna inkubacijska doba za to različico virusa krajša.

Obdobje kužnosti – čas, ko oseba s covidom-19 lahko okuži drugo osebo. Obdobje kužnosti traja od 2 dni pred pojavom simptomov oz. znakov do 10 dni ali več po pojavu simptomov oz. znakov bolezni. Če je potek bolezni hujši, zahteva hospitalizacijo in v primeru imunske motnje pri bolniku lahko traja dlje. V primeru asimptomatske okužbe se kot obdobje kužnosti upošteva od 2 dni pred datumom odvzema vzorca pozitivnega testa, s katerim je bila pri osebi potrjena okužba z virusom SARS-CoV-2 (če je bil najprej odvzet bris za HAgT, ki je bil pozitiven, se upošteva datum odvzema tega vzorca), in traja 10 dni.

Prihaja pa lahko tudi do tako imenovane asimptomatske okužbe. To je okužba, pri kateri okužena oseba ne razvije simptomov oz. znakov, značilnih za bolezen covid-19. Tudi osebe z

asimptomatsko okužbo lahko prenesejo bolezen na druge ljudi. Virus SARS-CoV-2 se med ljudmi prenaša s kužnimi kapljicami, ki nastanejo ob kašljanju, kihanju, govorjenju, petju ali pospešenem dihanju okužene osebe (www.nijz.si).

Z virusom SARS-CoV-2 se lahko okužimo tudi ob stiku z onesnaženimi površinami, npr. če se onesnaženih površin dotaknemo s prsti, lahko virus zanesemo na sluznice nosu, ust in oči ter se tako okužimo. Najpogosteje se okužba širi med ljudmi, ki so med seboj v tesnem stiku (razdalja do okužene osebe manj kot 2 m). Poleg tega predstavlja tveganje tudi zadrževanje v zaprtih in neustrezno prezračevanih prostorih, v katerih se nahaja večje število ljudi in kjer okužene osebe preživijo dlje časa z drugimi ljudmi, npr. v nočnih klubih, restavracijah, v vzgojno-izobraževalnih zavodih, na zborovskih vajah, v fitness centrih, pisarnah, krajih bogoslužja, prireditvah (športne, kulturne itd.) (www.nijz.si).

Nacionalni inštitut za javno zdravje je na svoji spletni strani objavil priporočila za preprečevanje okužbe s SARS-CoV-2 (povzeto po www.nijz.si). Kot najpomembnejše je izpostavil, da ostanemo doma in se po telefonu posvetujemo s svojim izbranim zdravnikom ter upoštevamo njegova navodila, da si redno in temeljito umivamo roke z milom in vodo, da se ne dotikamo obraza (oči, nosu in ust) z nečistimi/neumitimi rokami, da se izogibamo tesnih stikov z ljudmi, ki kažejo znake nalezljive bolezni.

V Sloveniji smo prvo okužbo z novim koronavirusom potrdili 4. marca 2020. Epidemiološka situacija se je od takrat naprej spremljala s testiranjem, glede na število okuženih pa je Vlada RS sprejemala in prilagajala ukrepe za zajezitev širjenja novega koronavirusa med nami (<https://www.gov.si teme/koronavirus-sars-cov-2/>).

1.5 MLADI V ČASU EPIDEMIJE

Mladinski svet Slovenije je v času epidemije izvedel raziskavo med mladimi na temo sprememb, ki jih je prinesel pojav novega koronavirusa. Rezultati analize so bili objavljeni avgusta 2020. V končno analizo so vključili 743 respondentov, med njimi 92 % starih pod 30 let. 40 % med njimi je bilo študentov, 36 % dijakov in 19 % (samo)zaposlenih. Raziskava je pokazala, da je kriza ob epidemiji prizadela mlade, tako v smislu nenadnih sprememb (npr. selitve), znižanja prihodkov, sprememb v njihovem duševnem stanju ipd. Mladi so izrazito pogrešali normalne socialne stike, predvsem s svojimi prijatelji in sošolci; so pa v času epidemije zaznali tudi nekaj pozitivnih sprememb (<http://mss.si/>).

V raziskavi so ugotavljali mnenja mladih o vladnih ukrepih in priporočilih. Mlade ženske so se bistveno bolj držale ukrepov in priporočil javnih oblasti kot mladi moški. 49 % mladih žensk in 36 % moških pravi, da so se držali popolnoma vseh ukrepov in priporočil, pri podrobnejših vprašanjih o posameznih priporočilih pa se je pri tistih, ki so se popolnoma držali ukrepov, pokazala še večja razlika med spoloma, ki v povprečju znaša 16 % (<http://mss.si/>).

V omenjeni raziskavi so mladi ocenili ukrepe vlade kot delno dobre, delno slabe, pri čemer je bilo pozitivnih ocen nekoliko več kot negativnih – povprečna ocena je na lestvici od 1 do 5 znašala 3,3. Mlade ženske so bile do ukrepov vlade nekoliko bolj kritične kot moški (<http://mss.si/>).

Tretjina mladih je kot najbolj pozitivno navedla hiter odziv vlade oziroma učinkovitost ukrepov za zajezitev bolezni, kot pozitivne pa so v veliki meri videli tudi večino higienskih preventivnih ukrepov (<http://mss.si/>).

Kot negativen ukrep je bil v najvišji meri naveden ukrep prepovedi gibanja med občinami – ukrep je navedla kar tretjina vprašanih, medtem ko petina mladih vladi očita neprimernost ukrepov v smislu nestrokovnosti, nedoslednosti, kontradiktornosti, nesmiselnosti ali neizvedljivosti (<http://mss.si/>).

Kar se tiče pomoči mladim, predvsem študentom, so bili mladi bolj kritični kot ne; nekateri so tudi navajali, da so bili sicer zadovoljni s prejemom pomoči (150 evrov na študenta), vendar je bil znesek prenizek, nezadovoljni pa so bili tudi s pristopom, po katerem so vsi dobili enako, ne glede na potrebe (<http://mss.si/>).

V zadnjem obdobju smo nemalokrat slišali, da so mladi neodgovorni, da z druženjem in zabavami nespametno širijo virus. Drži, da to poveča tveganje za hitro in nenadzorovano širjenje zelo nalezljivih bolezni, toda na drugi strani je takšno vedenje mladih nekako pričakovano in naravno, upor pa običajna razvojna faza. Mladostniki namreč v večjem obsegu kot otroci upoštevajo mnenje in nasvete vrstnikov, pravila pa bolj upoštevajo, če lahko sodelujejo pri njihovem oblikovanju in določanju posledic njihove kršitve ter če so pravila zanje smiselna (Šalamun, 2020).

Kot pojasnjuje Kavčičeva (po Šalamun, 2020), mladostniki sicer čedalje učinkoviteje razmišljajo tudi o abstraktnih stvareh (denimo o konceptu epidemije), o povezanosti več vidikov nekega položaja (denimo kako so starost, delovanje imunskega sistema in vedenje ljudi povezani z možnostjo okužbe), o različnih glediščnih točkah (denimo o njihovi osebni, perspektivi staršev, vlade, zdravstvenih delavcev ...). Mladostniki so sposobni razumeti trenutne zdravstvene razmere in predlagane ukrepe, če so jim ustrezno predstavljeni. To pa ne pomeni, da miselno razumevanje dogajanja nujno odseva tudi v doslednem upoštevanju priporočil.

»Omeniti kaže tudi tipično prepričanje mladostnikov, da so razmeroma neranljivi. To pomeni, da lahko na miselni ravni zelo dobro razumejo, do česa lahko neko tvegano vedenje pripelje, a verjamejo, da se njim to ne bo zgodilo,« razloži Kavčičeva. Dodaja, da so takšne miselne in vedenjske značilnosti v obdobju mladostništva pravzaprav funkcionalne, koristne, saj mladostnikom dajejo pogum in optimizem pri identitetnem raziskovanju in osamosvajanju od staršev, seveda pa imajo lahko tudi neugodne posledice, kot je vključevanje v tvegana vedenja (Kavčič, po Šalamun, 2020).

Izr. prof. dr. Maja Rus Makovec, dr. med. (po Šalamun, 2020), pravi, da je tema odrekanja oziroma samoobvladanja pomembna razvojna naloga mladostnikov in bi morala biti pri mladih reflektirana. Mladi so lahko inteligentnejši od nas, nimajo pa polno razvite sprednje možganske skorje, kjer sta doma samoobvladovanje in predvidevanje dolgoročnih posledic. Ugotavlja, da se lahko mladi zelo razumno pogovarjajo in analizirajo stanje, ko so umirjeni, ko pa so čustveno zelo vznemirjeni, tudi zaradi spodbude družbe, pa racionalne analize glede samozaščite postanejo trenutno nepomembne. Treba jim je pomagati oblikovati motiv in predvsem njihov aktiven, smiseln prispevek k aktualnim razmeram. Za to, da se (smiselno) odrekajo, bi morali dobiti neko gratifikacijo, denimo priznanje – hvaležnost za njihovo pomoč.

Specialni pedagog Marko Juhant (po Šalamun, 2020) v intervjuju pravi, da so mladim težave, ki jih prinaša epidemija, enako oddaljene kot njihova pokojnina. Dodaja še: »Umirajo stari. Toda ne njihova babica, zato tega ne doživljajo osebno, ampak globalno in se jih epidemija še ne dotika. Država in zdravstvo jim ne dajeta jasnih odgovorov in jamstev, na starše se nekateri lahko zanesejo, drugi ne. Zakaj bi se držali meja, ki so postavljene, recimo: ne hodi v disko, če se drugi, vključno z vlado, ne držijo lastnih priporočil.« Mladi se brez možnosti druženja čutijo prikrajšane. Sprašujejo se, zakaj se oni ne bi smeli družiti, če pa druženja ponekod potekajo nemoteno, denimo pri verskih obredih, pojasnjuje Juhant in dodaja, da v tem iščejo opravičilo za svoje ravnanje. To vidijo kot boj za svoje pravice, za svoj prostor pod soncem (Šalamun, 2020).

Marko Juhant (po Šalamun, 2020) je prepričan, da bi morale v teh razmerah, če želimo mlade prepričati o smiselnosti ukrepov, prevladovati jasne, točne in sprotne informacije, predvsem pa zgled. Mladi spremljajo medije in vidijo, da se politiki in predstavniki institucij ne držijo navodil in meril, da ne upoštevajo zdravstvene stroke. Prav zaradi zadnjega mladi omejitve ne jemljejo kot zdravstveni ukrep, ampak kot element nadzora. Zato se upirajo.

1.6 OPREDELITEV PROBLEMA IN HIPOTEZE

Za to raziskovalno nalogo sem se odločila, ker sem želela bolj spoznati bolezen covid-19 in mnenje mladih o epidemiji covid-19. Zanimalo me je, kako mladi doživljajo samo epidemijo, kakšno mnenje imajo o njej, o ukrepih vlade in higienskih priporočilih ter ali prihaja do večjih razlik med anketiranimi skupinama (srednješolci in študenti).

Zastavila sem si naslednje cilje:

- pridobiti več teoretičnega in empiričnega znanja o bolezni covid-19;
- ugotoviti, kakšno mnenje imajo mladi o tej bolezni;
- ugotoviti, ali prihaja do razlik med anketiranimi skupinama (srednješolci in študenti).

Zastavila sem si naslednje hipoteze:

1. da več kot 60 % anketirancev meni, da epidemija covid-19 ni prinesla nič dobrega in je imela negativen vpliv na medosebne odnose med ljudmi;

2. da več kot 60 % anketirancev meni, da mladi ne upoštevajo vladne ukrepe in ravnajo neodgovorno;
3. da več kot 60 % anketirancev ocenjuje, da so vladni ukrepi za zajezitev epidemije covid-19 neustrezni;
4. da se več kot 60 % anketirancev ne strinja s pogojem PCT in meni, da bi ga vlada morala ukiniti;
5. da več kot 60 % mladih ocenjuje, da je covid nevaren samo za starejše osebe;
6. da več kot 60 % mladih vidi cepljenje kot najpomembnejši dejavnik za zajezitev epidemije;
7. da študenti v večji meri upoštevajo in se strinjajo z vladnimi ukrepi v primerjavi s srednješolci;
8. da študenti v večji meri upoštevajo higienska priporočila ter se vedejo bolj odgovorno kot srednješolci.

2 EMPIRIČNI DEL

2.1 VZOREC

V raziskovalno nalogo o epidemiji covid-19 je bilo vključenih 386 anketirancev, od tega 192 študentov in 194 srednješolcev. Vključeni srednješolci so bili iz 1. in 2. letnika Gimnazije Murska Sobota, SPTŠ Murska Sobota, Srednje zdravstvene šole Murska Sobota, Ekonomske Šole Murska Sobota in Škofijske Gimnazije Antona Martina Slomška. Glede na spol je bilo vključenih 94 žensk in 100 moških.

Anketirani študenti pa so bili iz 3. in 4. letnika Pedagoške fakultete v Ljubljani, Mariboru in na Primorskem, Fakultete za šport v Ljubljani, Zdravstvene fakultete v Ljubljani, Ekonomske fakultete v Ljubljani, Filozofske fakultete v Ljubljani, Medicinske fakultete Maribor, Alma Mater Europaea – ECM, Fakultete za naravoslovje in matematiko Maribor, Univerze na Primorskem – Fakulteta za management, Fakultete za računalništvo in informatiko, Fakulteta za družbene vede, Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo, Academia, Fakultete za farmacijo in Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo v Ljubljani. Glede na spol je bilo od vključenih 192 študentov 115 moškega in 77 ženskega spola.

V intervju sem vključila zdravstvenega tehnika g. Tomaža Čarnija, ki že vrsto let dela z mladimi prek preventivnih delavnic Centra za krepitev zdravja MS ter je v času epidemije tudi nadomeščal odsotne kadre v zdravstvenih ustanovah, nekaj mesecev pa je tudi delal v cepilnem centru MS.

2.2 UPORABLJENI PRIPOMOČEK, POSTOPEK ZBIRANJA IN OBDELAVE PODATKOV

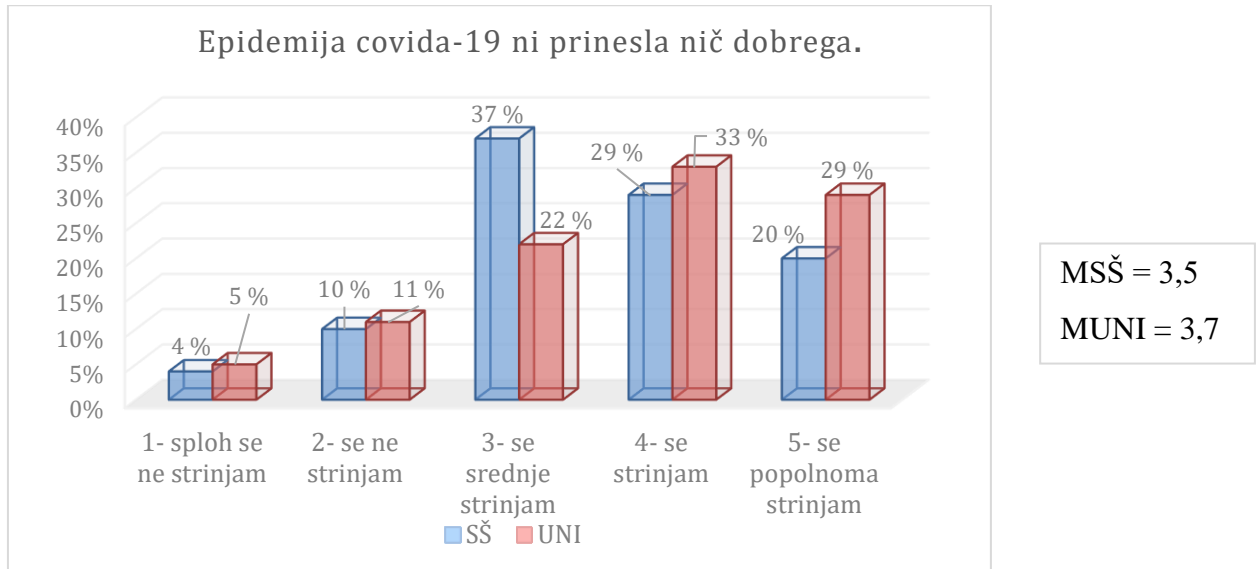
V raziskovalni nalogi sem uporabila spletni anketni vprašalnik o epidemiji covid-19 in intervju z zdravstvenim tehnikom. Pri sestavi ankete sem si pomagala s strokovno literaturo in z lastnimi izkušnjami. Vprašalnik vsebuje 3 vprašanja zaprtega tipa in dve vprašanji odprtega tipa. Dve vprašanji (1. in 3. vprašanje) sta bili v obliki trditev, ki so jih anketiranci ocenili s pomočjo petstopenjske ocenjevalne lestvice (ocena 1 – sploh se ne strinjam in ocena 5 – popolnoma se strinjam ter 1 – nikoli in 5 – zelo pogosto). Zbiranje podatkov je potekalo v obdobju med oktobrom in novembrom 2021. Odgovore izpolnjenih anket sem pregledala v aplikaciji 1ka, grafični prikaz rezultatov pa sem pripravila v programu Microsoft Excel, in sicer v mesecu decembru 2021.

Intervju z zdravstvenim tehnikom sem opravila 17. 2. 2022, in sicer na daljavo prek aplikacije Zoom. Izvedla sem polstrukturirani intervju, kar pomeni, da sem po potrebi vprašanja prilagajala odgovorom intervjuvanca s podvprašanji. Vprašanja so razvidna iz priloge 3.

3 REZULTATI

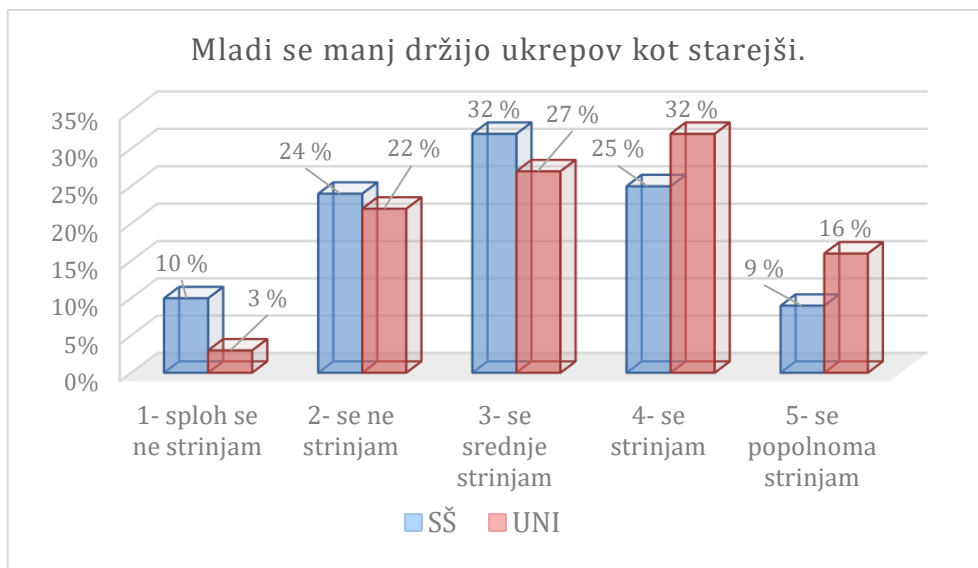
3.1 REZULTATI ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

V nadaljevanju bom predstavila dobljene rezultate. V grafikonih so primerjalno prikazani odgovori obeh anketiranih skupin, pri čemer kratica UNI predstavlja študente in SŠ srednješolce.

Grafikon 1. Ocene anketirancev trditve, da epidemija covida-19 ni prinesla nič dobrega, v odstotkih (%).

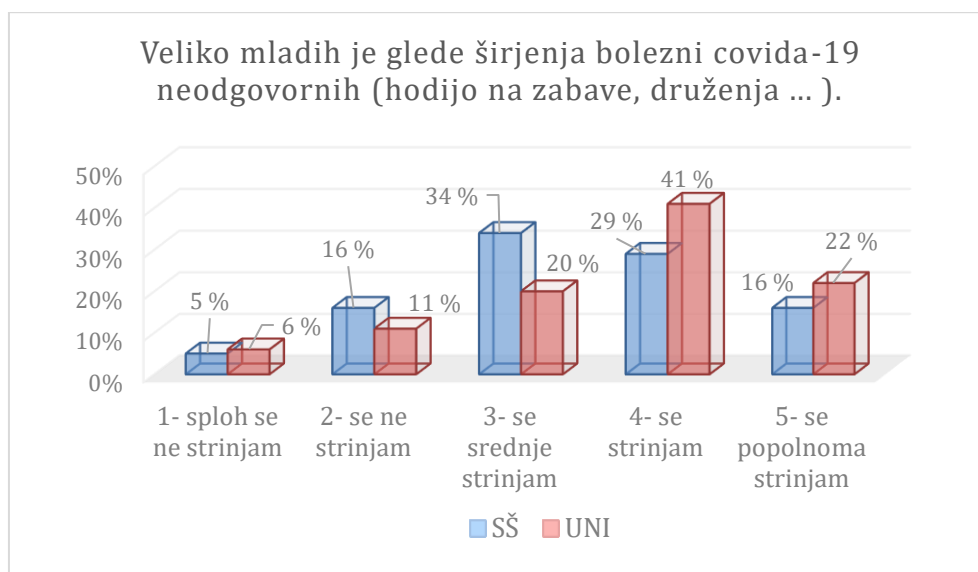
Iz grafikona 1 vidimo, da je največ anketiranih srednješolcev (37 %) izbralo oceno 3 (*se srednje strinjam*), študentje pa so najpogosteje (33 %) izbrali oceno 4 (*se strinjam*). Izračunano povprečje je nekoliko višje pri študentih.

MSŠ = 3,0
 MUNI = 3,5

Grafikon 2. Ocene anketirancev trditve, da se mladi manj držijo ukrepov kot starejši, v odstotkih (%).

Dobljeni rezultati (grafikon 2) nam kažejo, da je največ srednješolcev (32 %) ponovno izbralo oceno 3 (*se srednje strinjam*). Največ študentov (32 %) je izbralo oceno 4 (*se strinjam*), nekoliko manj (35 %) pa oceno 4 (*strinjam se*). Izračunano povprečje je višje pri študentih in znaša 3,5.

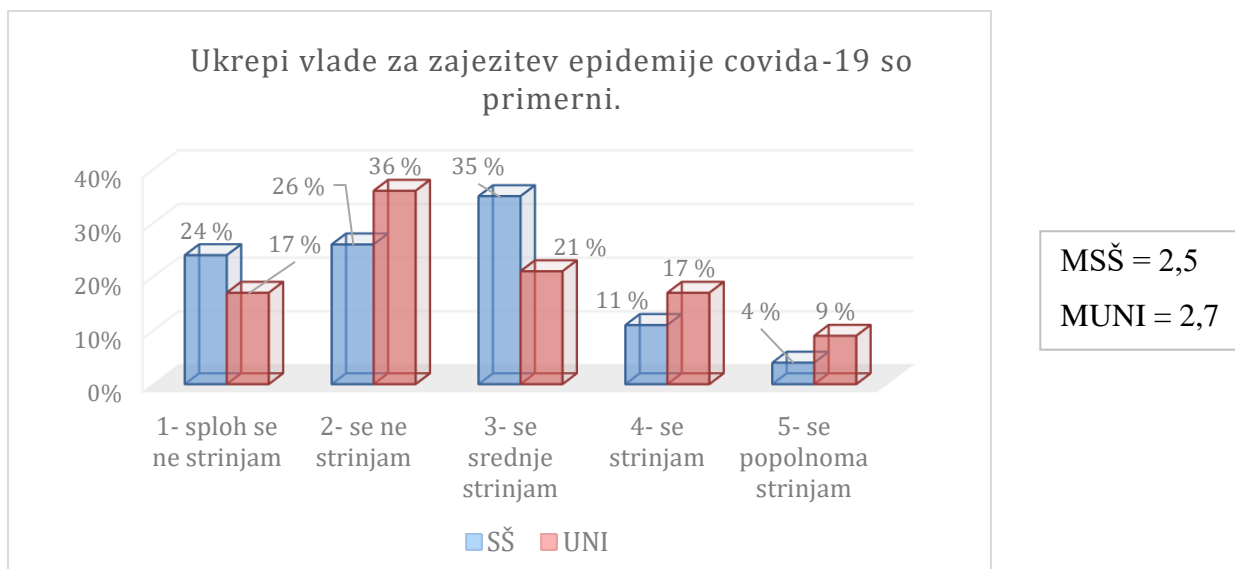

MSŠ = 3,4
 MUNI = 3,6

Grafikon 3. Ocene anketirancev trditve, da je veliko mladih glede širjenja bolezni covida-19 neodgovornih, v odstotkih (%).

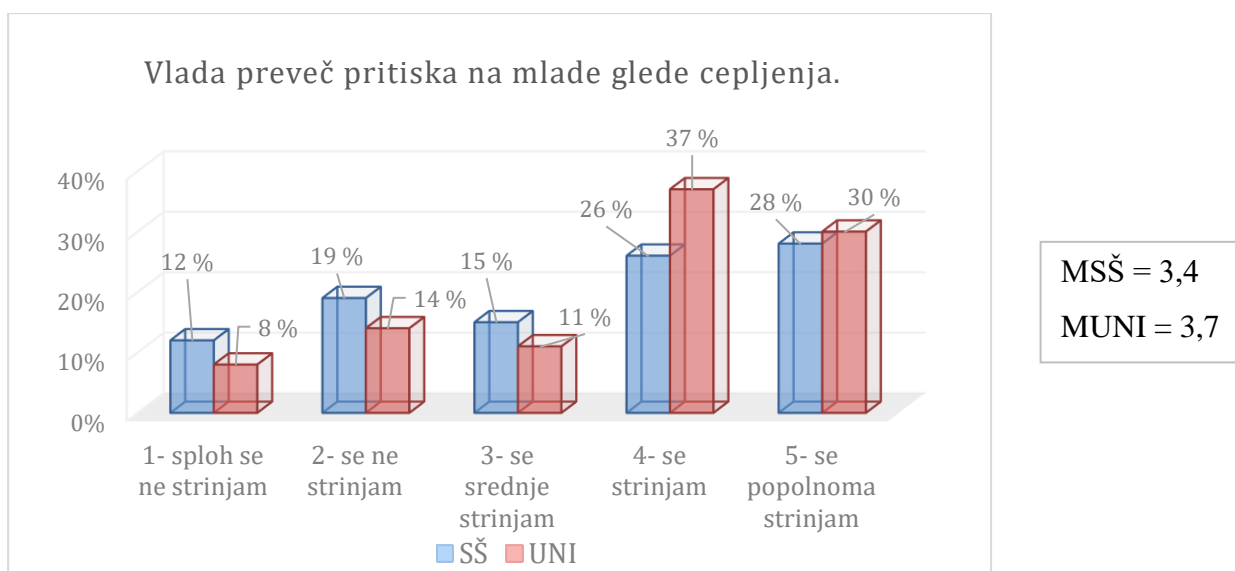
Grafikon 3 prikazuje, da je pri srednješolcih najpogosteje izbrana ocena 3 (*se srednje strinjam*), najredkeje izbrana ocena je bila ocena 1 (*sploh se ne strinjam*). 45 % anketiranih srednješolcev in

3 % anketiranih študentov je izbralo oceni 4 in 5 (*strinjam se in popolnoma se strinjam*). Povprečje srednješolcev znaša 3,4, študentov pa 3,6 (razlika 0,2).

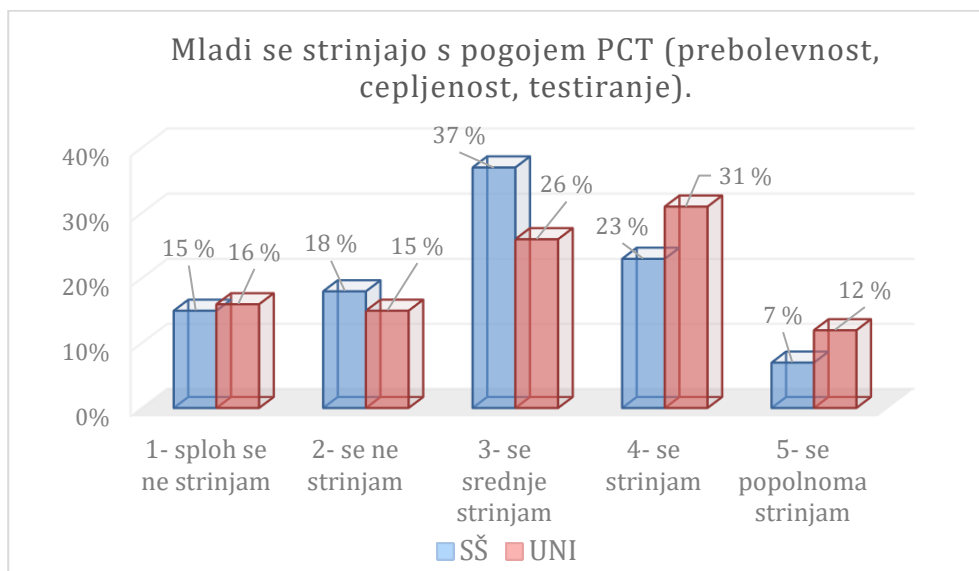
Grafikon 4. Ocene anketirancev trditve, da so ukrepi Vlade RS za zajezitev epidemije covida-19 primerni, v odstotkih (%).

Iz grafikona 4 vidimo, da je največ študentov (36 %) izbralo oceno 2 (*se ne strinjam*). Največ srednješolcev (35 %) je izbralo oceno 3 (*se srednje strinjam*), najmanj študentov in srednješolcev pa oceno 5 (*se popolnoma strinjam*). Izračunano povprečje srednješolcev je 2,5, študentov pa 2,7.

Grafikon 5. Ocene anketirancev trditve, da vlada preveč pritiska na mlade glede cepljenja, v odstotkih (%).

Dobljeni rezultati v grafikonu 5 nam kažejo, da je podoben odstotek srednješolcev izbral oceni 4 (*se strinjam*) in 5 (*popolnoma se strinjam*). Skupno je 67 % študentov izbralo oceni 4 (*se strinjam*) in 5 (*popolnoma se strinjam*). Najmanj pa jih je izbralo oceno 1 (*sploh se ne strinjam*) pri obeh anketiranih skupinah. Povprečje je višje pri študentih.

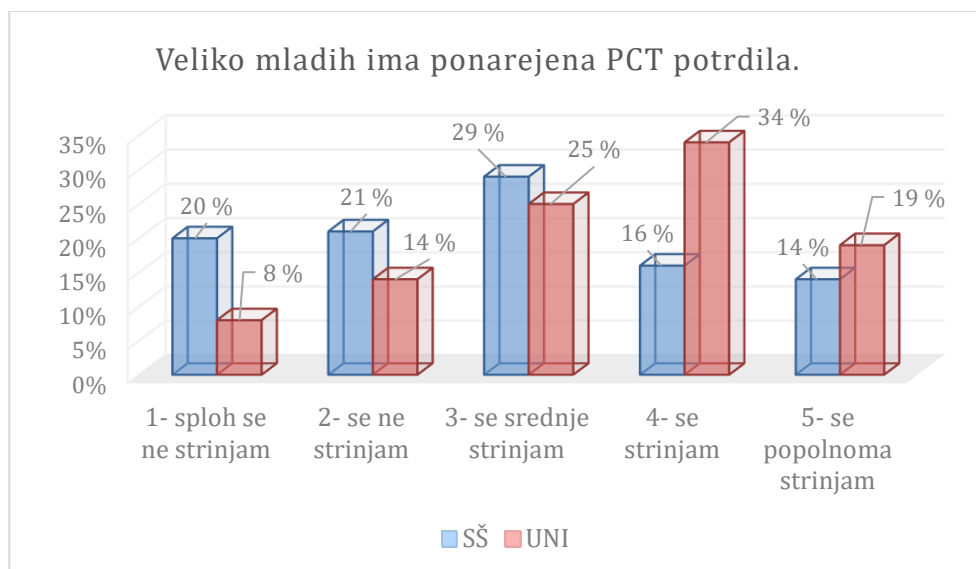

MSŠ = 2,9

MUNI = 3,1

Grafikon 6. Ocene anketirancev trditve, da vlada preveč pritiska na mlade glede cepljenja, v odstotkih (%).

Iz grafikona 6 vidimo, da je najmanj srednješolcev in študentov izbralo oceno 5 (*se popolnoma strinjam*). Največ srednješolcev je izbralo oceno 3 (*se srednje strinjam*), največ študentov pa oceno 4 (*se strinjam*). Izračunano povprečje srednješolcev je 2,9, študentov pa 3,1.

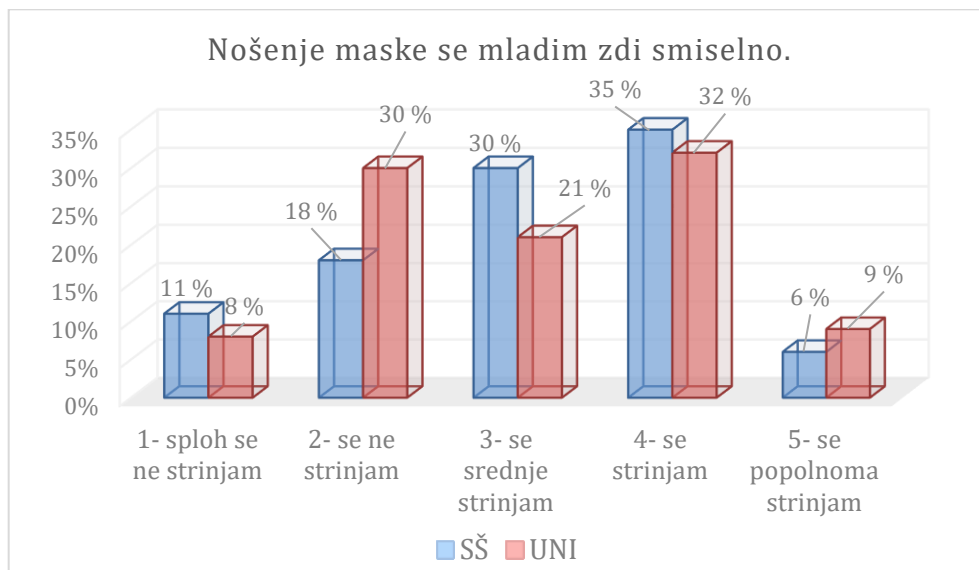

MSŠ = 2,9

MUNI = 3,4

Grafikon 7. Ocene anketirancev trditve, da ima veliko mladih ponarejena PCT potrdila, v odstotkih (%).

Največ študentov (34 %) je izbralo oceno 4 (*se strinjam*). Največ srednješolcev (29 %) je izbralo oceno 3 (*srednje se strinjam*), najmanj pa se je odločilo za oceno 5 (*popolnoma se strinjam*). Izračunano povprečje je višje pri študentih, in sicer za 0,5.

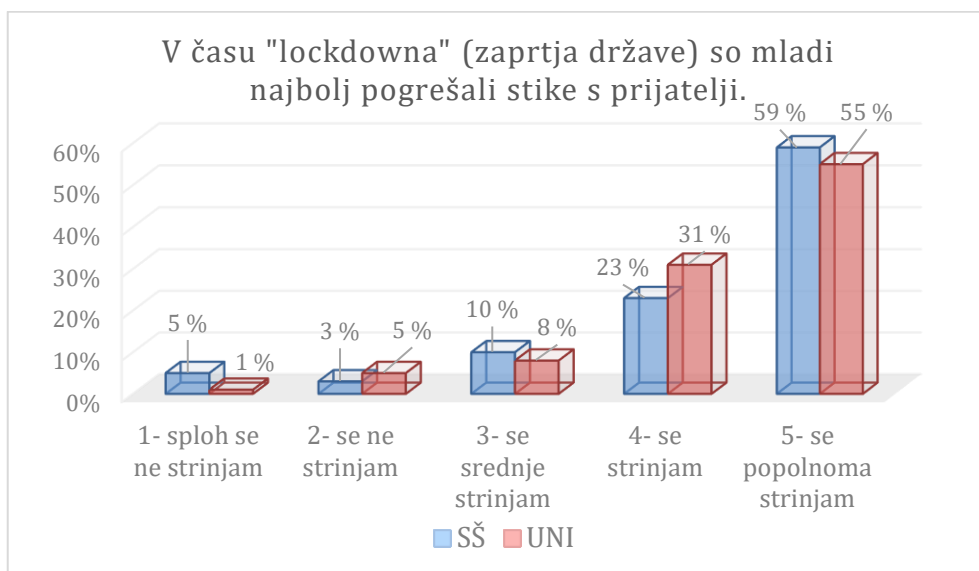

MŠŠ = 3,1

MUNI = 3,1

Grafikon 8. Ocene anketirancev trditve, da se nošenje mask mladim zdi smiselno, v odstotkih (%).

Večina študentov (32 %) kot tudi srednješolcev (35 %) je izbrala oceno 4 (*se strinjam*). Najmanj srednješolcev je izbralo oceno 5 (*popolnoma se strinjam*), najmanj študentov pa je izbralo oceno 1 (*sploh se ne strinjam*). Izračunano povprečje je enako pri obeh anketiranih skupinah (3,1).

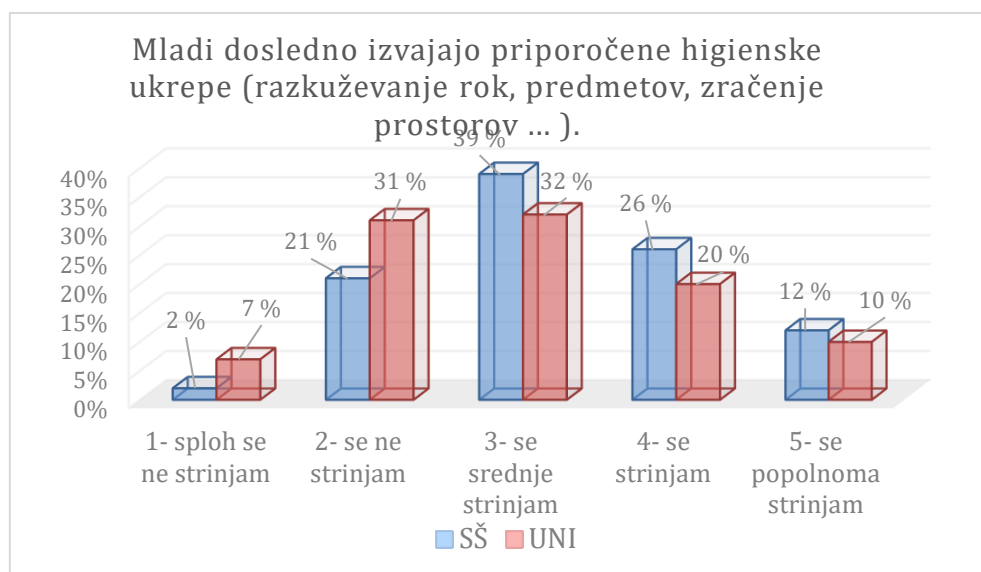

MŠŠ = 4,3

MUNI = 4,3

Grafikon 9. Ocene anketirancev trditve, da so v času »lock downa« mladi najbolj pogrešali stike s prijatelji, v odstotkih (%).

Dobljeni rezultati v grafikonu 9 nam kažejo, da je največ srednješolcev (59 %) in tudi študentov (55 %) izbralo oceno 5 (*popolnoma se strinjam*). Najmanj pa jih je izbralo oceno 1 (*sploh se ne strinjam*) in 2 (*se ne strinjam*) pri obeh anketiranih skupinah. Povprečje je enako pri obeh skupinah.

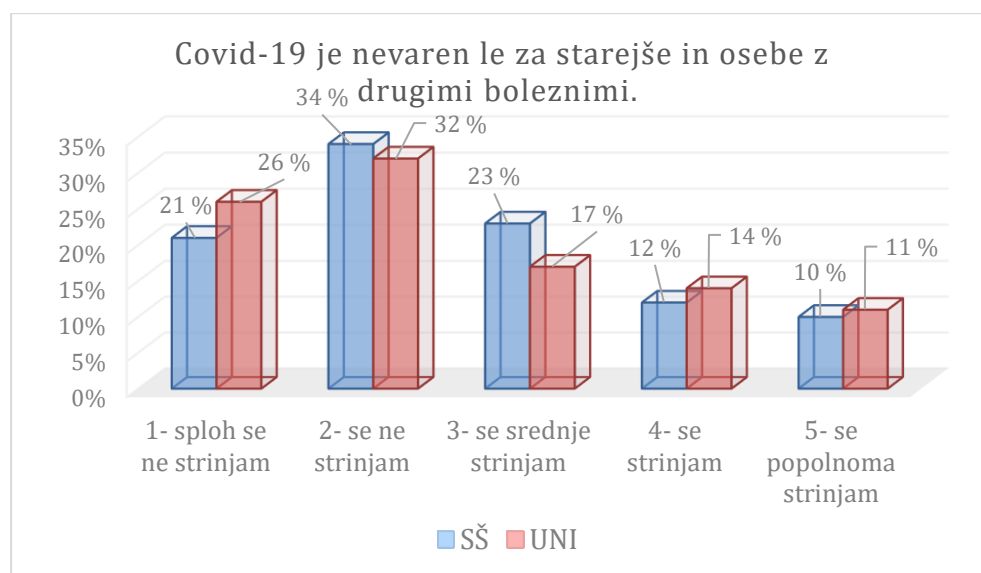

MSŠ = 3,2

MUNI = 3,0

Grafikon 10. Ocene anketirancev trditve, da mladi dosledno izvajajo priporočene higienske ukrepe (razkuževanje rok, predmetov, zračenje prostor ...), v odstotkih (%).

Iz grafikona 10 je razvidno, da je oceni 2 (*se ne strinjam*) in 3 (*se srednje strinjam*) izbrala okrog ena tretjina študentov. Srednješolci so najpogosteje (39 %) izbrali oceno 3 (*srednje se strinjam*). Povprečji anketiranih skupin se gibljeta okoli 3.

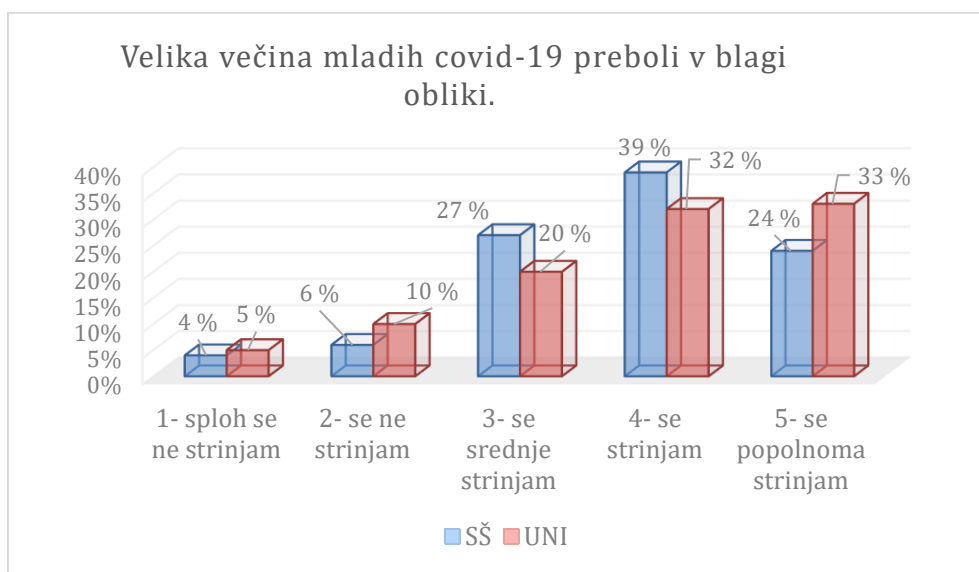
MSŠ = 2,6

MUNI = 2,6

Grafikon 11. Ocene anketirancev trditve, da je covid-19 nevaren le za starejše in osebe z drugimi boleznimi, v odstotkih (%).

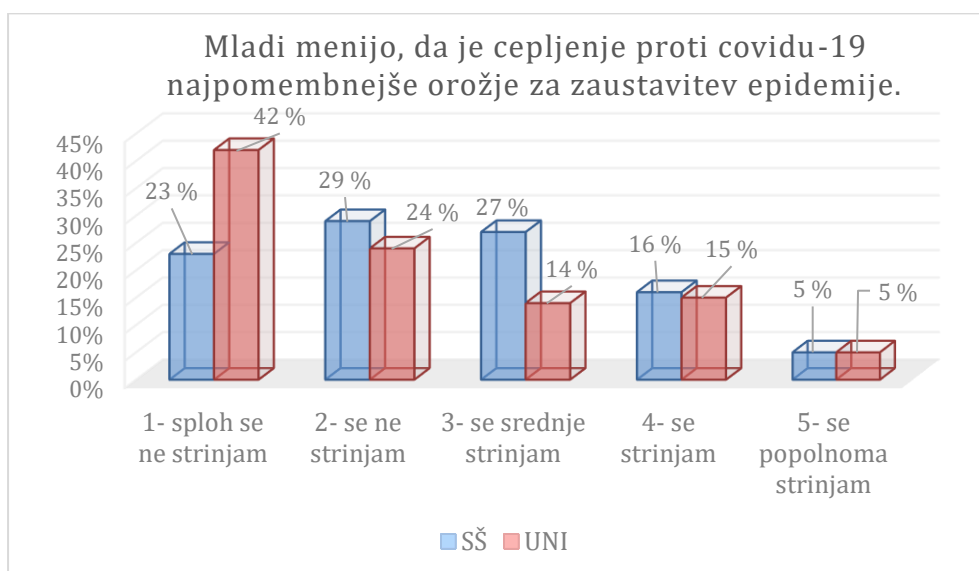
Grafikon 11 nam prikazuje, da je največ anketiranih študentov (32 %) izbralo oceno 2 (*se ne strinjam*), prav tako se je za to oceno odločilo največ srednješolcev (34 %). Povprečje je enako pri obeh anketiranih skupinah.

MSŠ = 3,7
MUNI = 3,8

Grafikon 12. Ocene anketirancev trditve, da velika večina mladih covid-19 preboli v blagi obliki, v odstotkih (%).

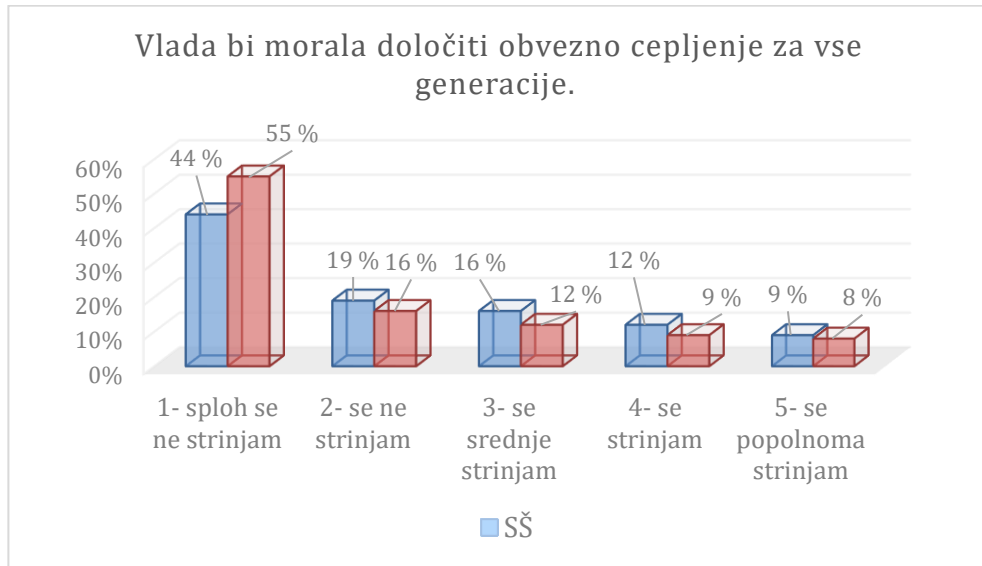
Pri trditvi, da velika večina mladih covid-19 preboli v blagi obliki (grafikon 12), je skupno 65 % anketiranih študentov izbralo oceni 4 (*se strinjam*) in 5 (*popolnoma se strinjam*). Srednješolci so največkrat (39 %) izbrali oceno 4 (*se strinjam*). Najredkeje sta bili izbrani oceni 1 (*sploh se ne strinjam*) in 2 (*se ne strinjam*). Izračunano povprečje je podobno in pri srednješolcih znaša 3,7, pri študentih pa 3,8.

MSŠ = 2,5
MUNI = 2,2

Grafikon 13. Ocene anketirancev trditve, da mladi menijo, da je cepljenje proti covidu-19 najpomembnejše orožje za zaustavitev epidemije, v odstotkih (%).

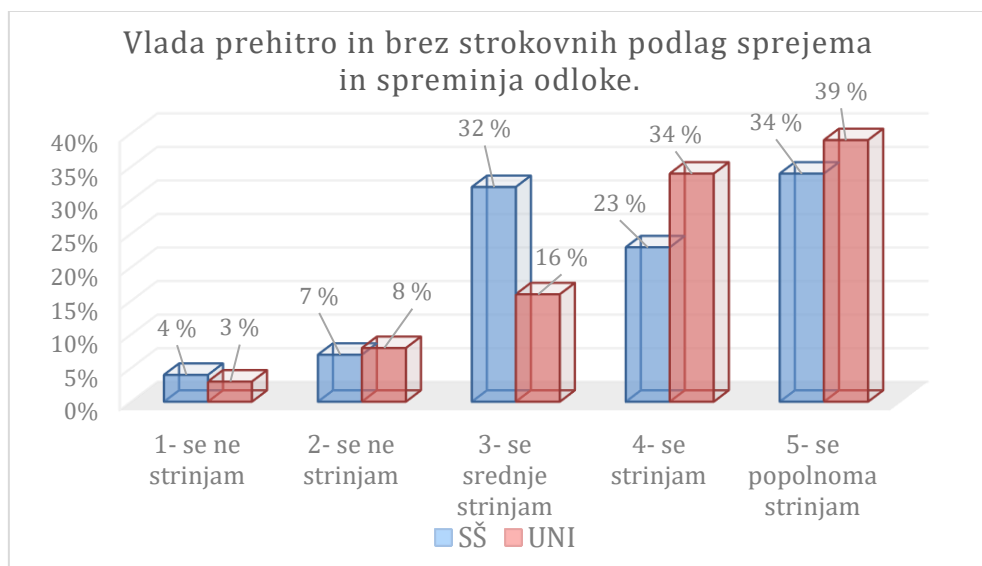
Iz zgornjega grafikona (grafikon 13) vidimo, da se je največ študentov (42 %) odločilo za oceno 1 (*sploh se ne strinjam*), srednješolcev (29 %) pa za oceno 2 (*se ne strinjam*). Med študenti je bila najredkeje izbrana ocena 5 (*popolnoma se strinjam*), prav tako tudi pri srednješolcih. Izračunano povprečje je za 0,3 višje pri srednješolcih.

MŠŠ = 2,2
MUNI = 2,0

Grafikon 14. Ocene anketirancev trditve, da bi vlada morala določiti obvezno cepljenje za vse generacije, v odstotkih (%).

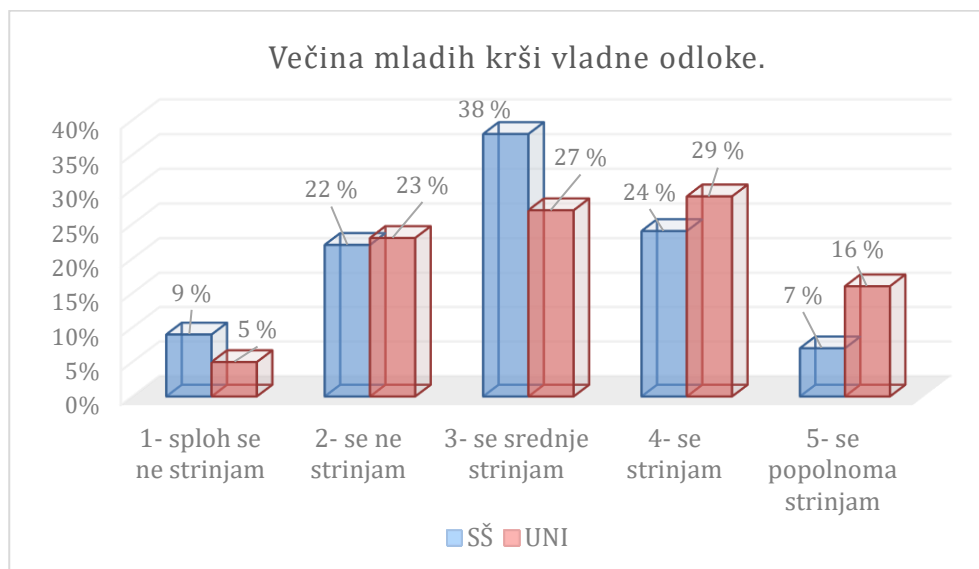
Grafikon 14 nam prikazuje, da je največ (55 %) študentov in tudi srednješolcev (44 %) izbralo oceno 1 (*sploh se ne strinjam*). Najmanj se jih je odločilo za oceno 5 (*popolnoma se strinjam*) in 4 (*strinjam se*). Obe povprečji se gibljeta okrog vrednosti 2.

MŠŠ = 3,8
MUNI = 3,9

Grafikon 15. Ocene anketirancev trditve, da vlada prehitro in brez strokovnih podlag sprejema in spreminja odloke, v odstotkih (%).

Ocene anketirancev pri trditvi, da vlada prehitro in brez strokovnih podlag sprejema in spreminja odloke (grafikon 15), so pokazale, da se največ študentov (39 %) in srednješolcev (34 %) s trditvijo popolnoma strinja (ocena 5). Povprečje je relativno visoko in zelo podobno med obema anketiranimi skupinama.

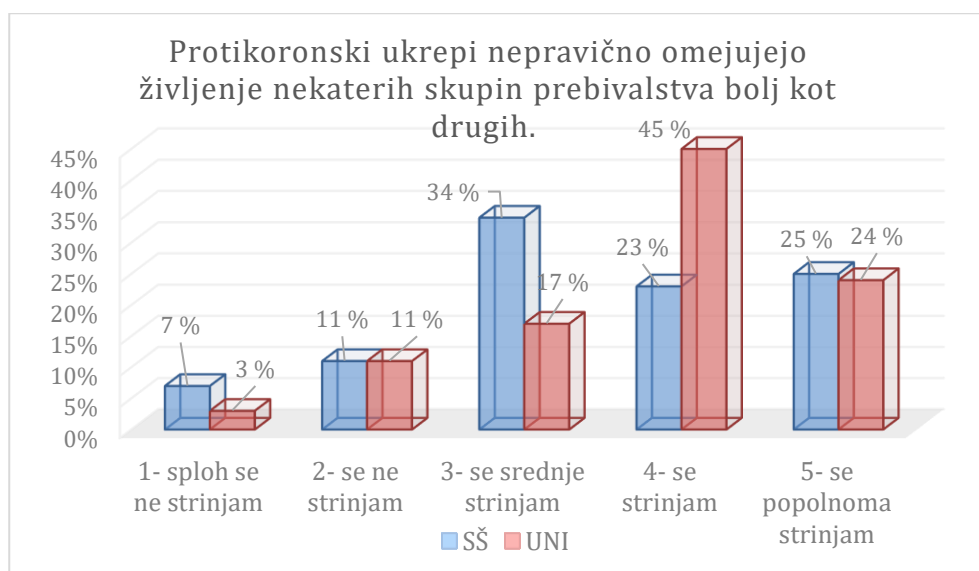

MŠŠ = 3,0

MUNI = 3,3

Grafikon 16. Ocene anketirancev trditve, da večina mladih krši vladne odloke, v odstotkih (%).

Iz grafikona 16 je razvidno, da je največ študentov (29 %) izbralo oceno 4 (*se strinjam*), najmanj (9 %) pa oceno 1 (*sploh se ne strinjam*). Srednješolci so najpogosteje (38 %) izbrali oceno 3 (*se srednje strinjam*). Izračunano povprečje je srednje visoko in za 0,3 višje pri študentih.

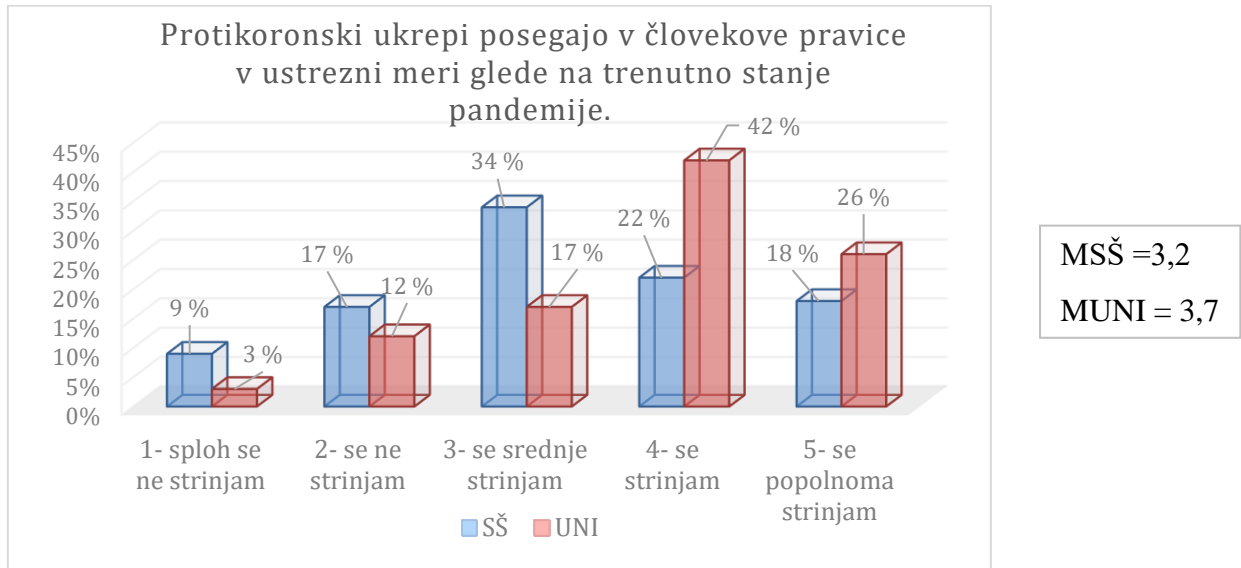

MŠŠ = 3,5

MUNI = 3,8

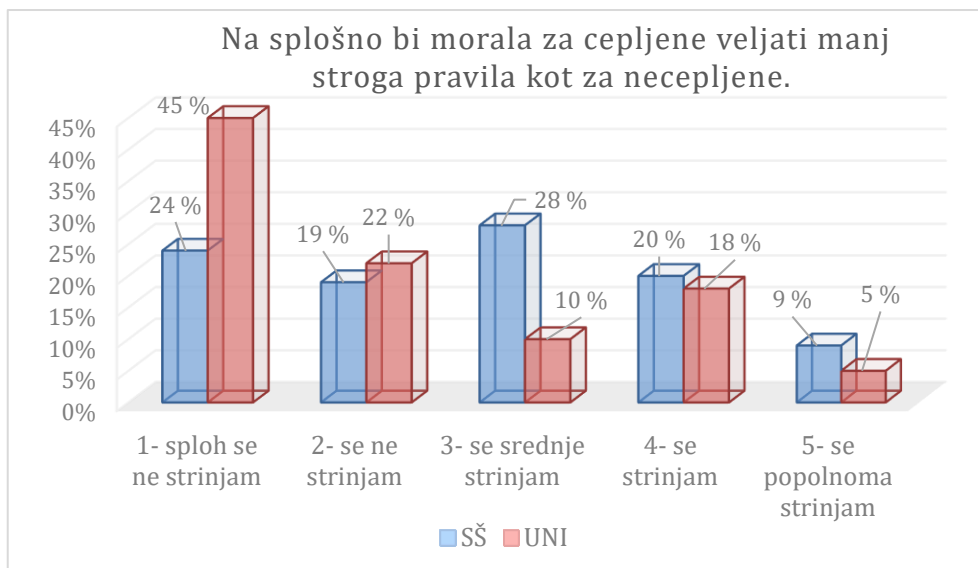
Grafikon 17. Ocene anketirancev trditve, da protikoronski ukrepi nepravilno omejujejo življenje nekaterih skupin prebivalstva bolj kot drugih, v odstotkih (%).

Dobljeni rezultati (grafikon 17) nam kažejo, da je največ (45 %) študentov izbralo oceno 4 (*se strinjam*), najpogosteje (34 %) izbrana ocena pri srednješolcih pa je bila ocena 3 (*se srednje strinjam*). Najmanj anketirancev pri obeh skupinah je izbralo oceno 1 (*sploh se ne strinjam*). Oceno 2 (*se ne strinjam*) je izbralo 11 % obeh anketiranih skupin. Povprečje je višje pri študentih.

Grafikon 18. Ocene anketirancev trditve, da protikoronski ukrepi posegajo v človekove pravice v ustrezni meri glede na trenutno stanje pandemije, v odstotkih (%).

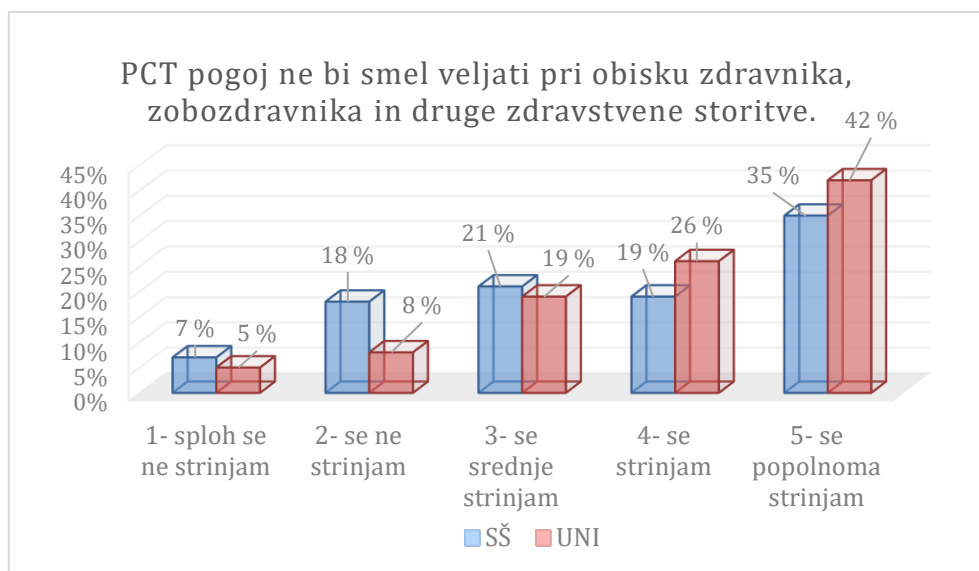
Iz grafikona 18 je razvidno, da se 42 % študentov strinja (ocena 4), da protikoronski ukrepi posegajo v človekove pravice v ustrezni meri glede na trenutno stanje pandemije, popolnoma pa se s tem strinja (ocena 5) 26 % anketiranih študentov. S to trditvijo pa se strinja (ocena 4) 22 % srednješolcev, popolnoma pa se strinja (ocena 5) 18 % anketiranih srednješolcev. Povprečje je višje pri študentih.

MSŠ = 2,7
MUNI = 2,2

Grafikon 19. Ocene anketirancev trditve, da bi na splošno morala za cepljene veljati manj stroga pravila kot za necepljene, v odstotkih (%).

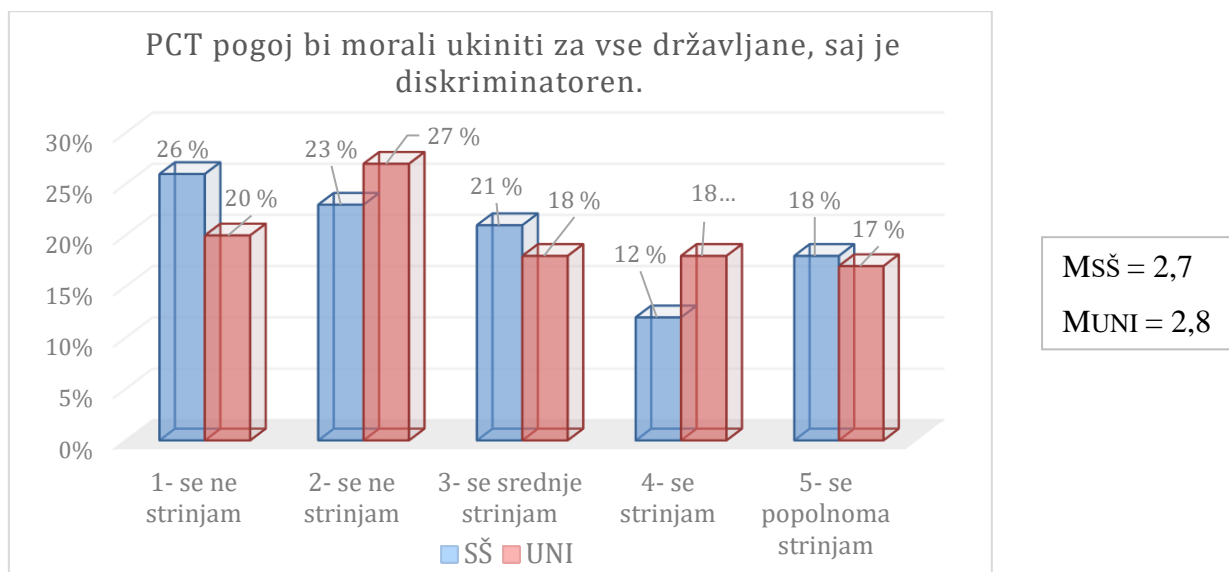
Iz grafikona 19 vidimo ocene anketirancev pri trditvi, da bi na splošno morala za cepljene veljati manj stroga pravila kot za necepljene. Skupno 67 % študentov je izbralo oceno 1 (*sploh se ne strinjam*) in oceno 2 (*se ne strinjam*), srednješolci pa so najpogosteje (28 %) izbrali oceno 3 (*srednje se strinjam*). Najredkeje je bila pri obeh anketiranih skupinah izbrana ocena 5 (*popolnoma se strinjam*). Povprečje je višje pri srednješolcih za pol ocene.

MSŠ = 3,6
MUNI = 3,9

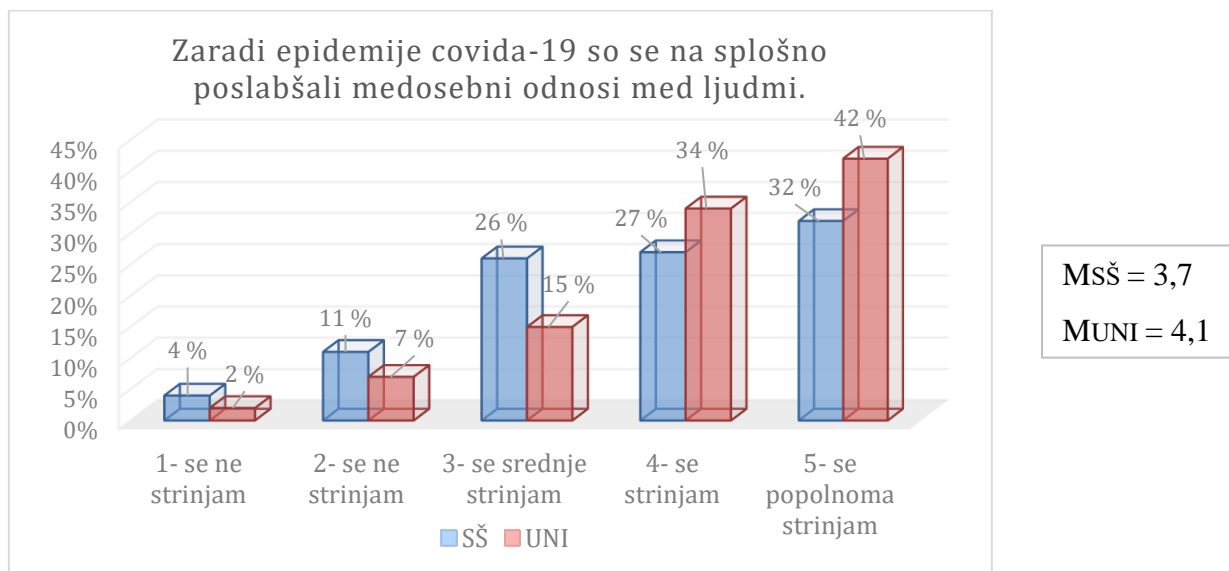
Grafikon 20. Ocene anketirancev trditve, da PCT pogoj ne bi smel veljati pri obisku zdravnika, zobozdravnika in druge zdravstvene storitve, v odstotkih (%).

Iz grafikona 20 lahko razberemo, da je največ študentov (42 %) in tudi srednješolcev (35 %) izbralo oceno 5 (*popolnoma se strinjam*). Najmanj pa se jih je odločilo za oceno 1 (*sploh se ne strinjam*). Povprečje je za 0,3 višje pri študentih.

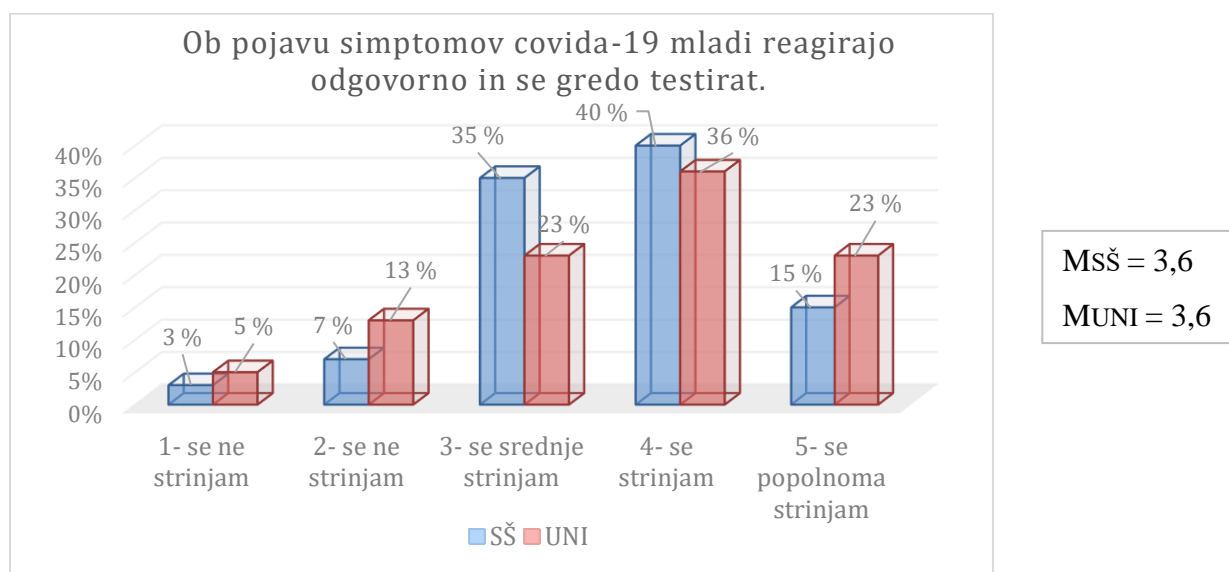
Grafikon 21. Ocene anketirancev trditve, da bi PCT pogoj morali ukiniti za vse državljane, saj je diskriminatoren, v odstotkih (%).

Dobljeni rezultati (grafikon 21) kažejo, da je največ (27 %) študentov izbralo oceno 2 (*se ne strinjam*) in največ (26 %) srednješolcev oceno 1 (*sploh se ne strinjam*). Povprečje je podobno, in sicer okrog srednje vrednosti 3.

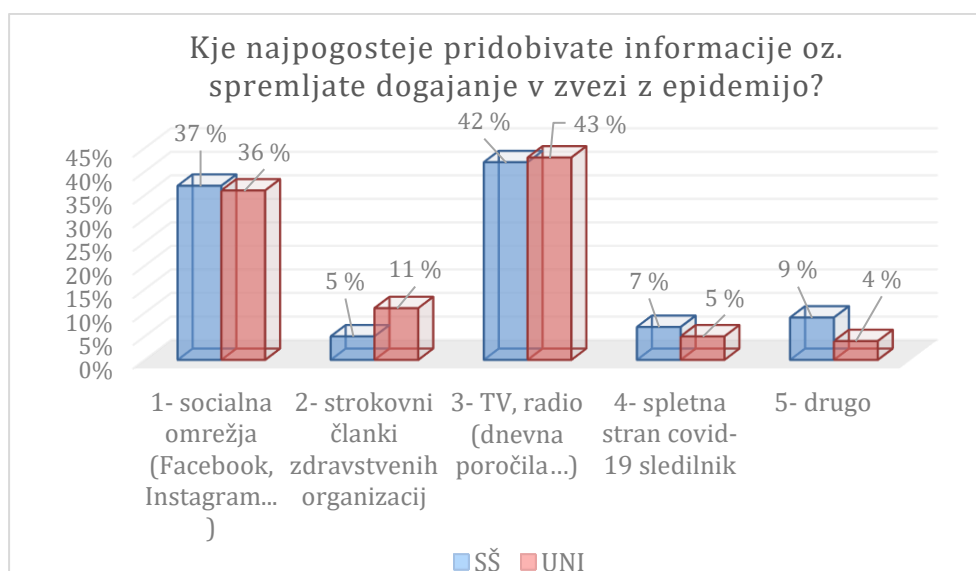
Grafikon 22. Ocene anketirancev trditve, da so se zaradi epidemije covida-19 na splošno poslabšali medosebni odnosi med ljudmi, v odstotkih (%).

Iz grafikona 22 lahko vidimo, da se večina srednješolcev (59 %) in študentov (76 %) strinja (ocena 4) in popolnoma strinja (ocena 5) z omenjeno trditvijo. Najmanjkrat so izbrali oceni 1 (*se ne strinjam*) in 2 (*ne strinjam se*). Povprečje je za 0,4 višje pri študentih.

Grafikon 23. Ocene anketirancev trditve, da ob pojavu simptomov covid-19 mladi reagirajo odgovorno in se gredo testirati, v odstotkih (%).

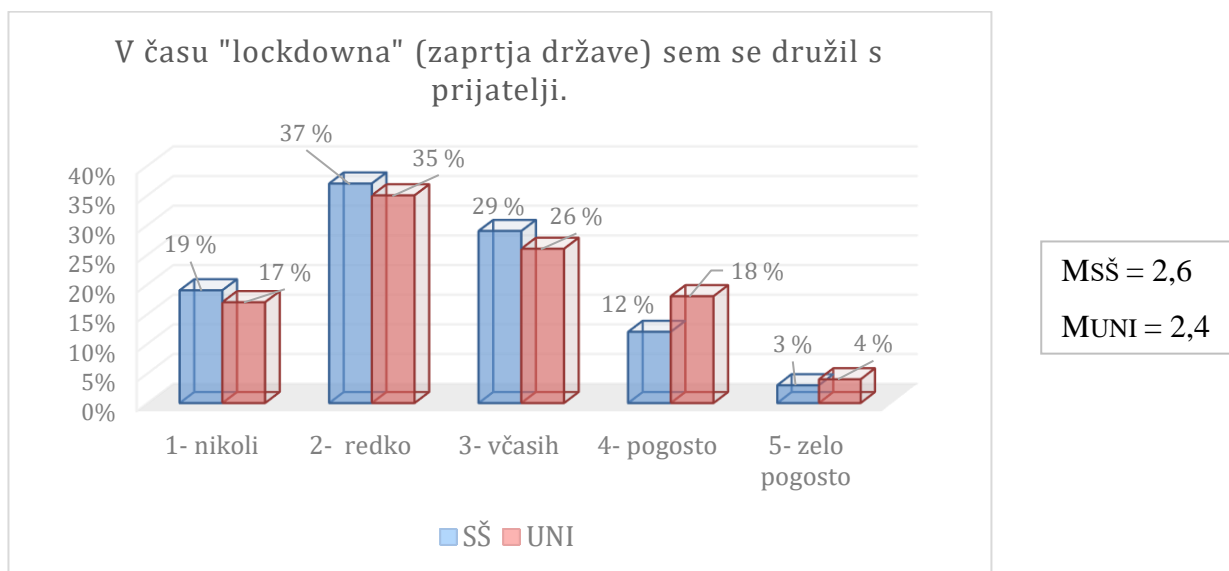
Pri trditvi, da ob pojavu simptomov covid-19 mladi reagirajo odgovorno in se gredo testirati, je največ anketiranih študentov (40 %) in srednješolcev (36 %) izbralo oceno 4 (*se strinjam*). Oceni 1 in 2 je izbralo 10 % srednješolcev in 18 % študentov. Izračunano povprečje je enako pri obeh anketiranih skupinah.

Grafikon 24. Odgovori anketirancev na vprašanje: »Kje najpogosteje pridobivate informacije oz. spremljate dogajanje v zvezi z epidemijo?«, v odstotkih.

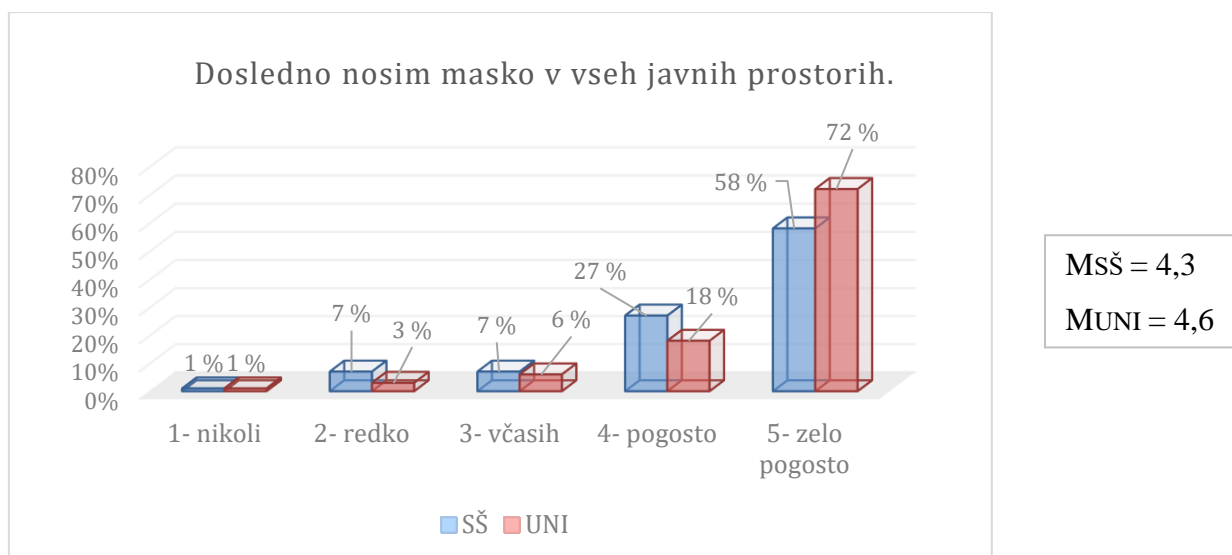
Dobljeni rezultati (grafikon 24) kažejo, da so tako anketirani srednješolci kot tudi študenti najpogosteje izbrali odgovora dobivajo *TV, radio, dnevna poročila in socialna omrežja*.

V nadaljevanju so prikazani rezultati na vprašanja oz. trditve, ki se nanašajo na posameznikovo lastno vedenje v času epidemije covid-19.

Grafikon 25. Ocene anketirancev trditve, da so se v času »lockdowna« družili s prijatelji, v odstotkih (%).

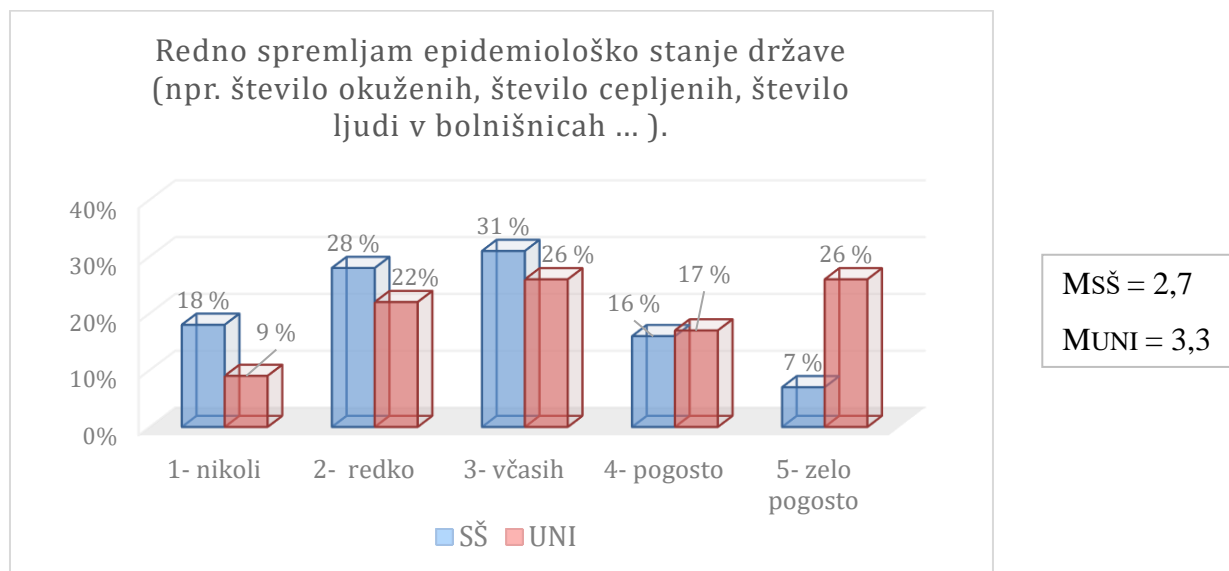
Grafikon 25 nam prikazuje, da sta bili najpogosteje izbrani oceni 2 (*redko*) ter 3 (*včasih*). Najmanj (4 % študentov in 3 % srednješolcev) se jih je odločilo za oceno 5 (*zelo pogosto*). Izračunano povprečje je višje pri srednješolcih.

Grafikon 26. Ocene anketirancev trditve, da dosledno nosijo masko v vseh javnih prostorih, v odstotkih (%).

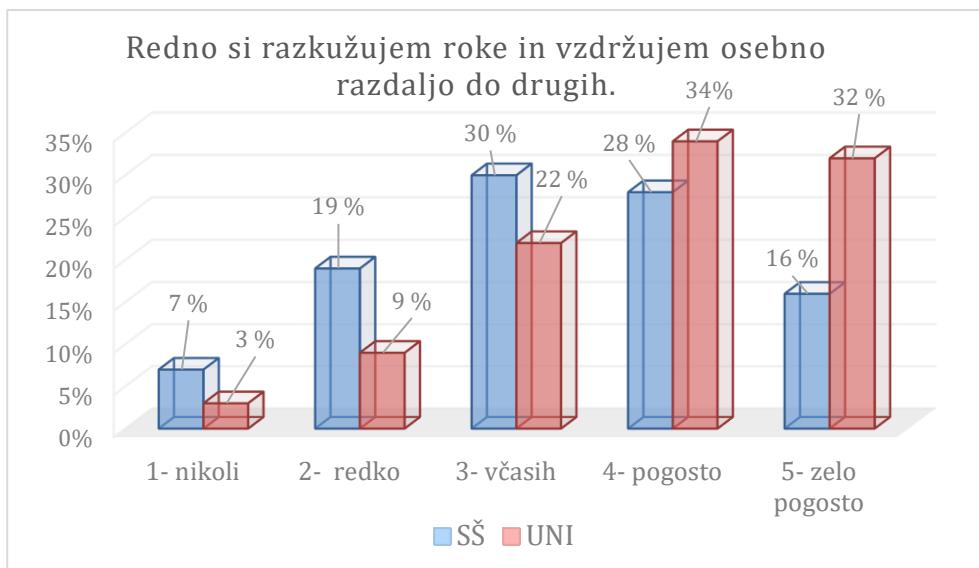

Pri trditvi *dosledno nosim masko v vseh javnih prostorih* vidimo, da se je večina anketirancev (58 % srednješolcev in 72 % študentov) odločila za oceno 5 (*zelo pogosto*). Oceni 1 in 2 je izbralo okrog 8 % anketiranih srednješolcev in 4 % anketiranih študentov. Izračunano povprečje je pri obeh anketiranih skupinah visoko.

Grafikon 27. Ocene anketirancev trditve, da redno spremljajo epidemiološko stanje države, v odstotkih (%).

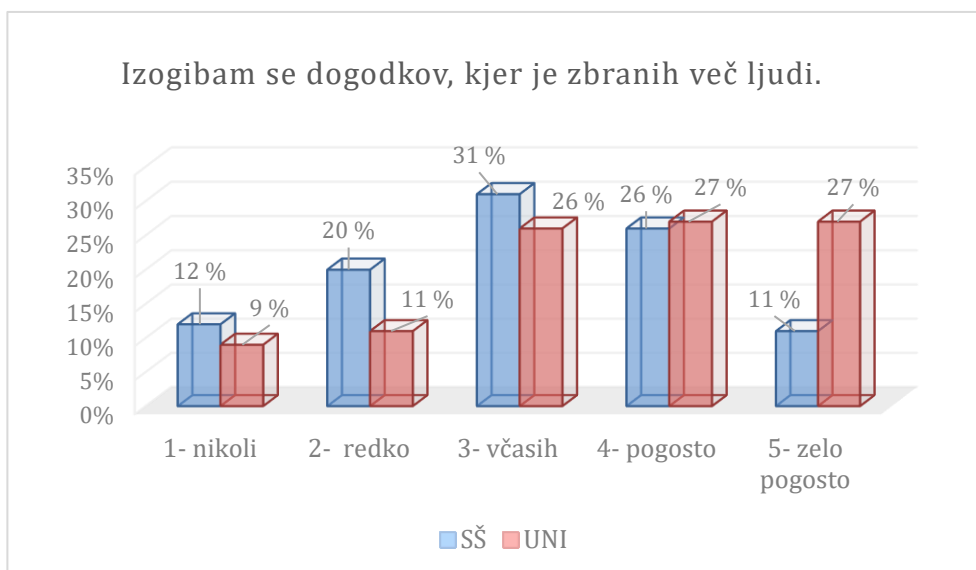
Iz grafikona 27 vidimo, da je največ anketirancev (31 % srednješolcev in 26 % študentov) izbralo oceno 3 (*včasih*), pogosto izbrana ocena pri študentih (26 %) je bila tudi ocena 5 (*zelo pogosto*), pri srednješolcih pa ocena 2 (*redko*, izbralo jo je 28 %). Povprečje srednješolcev pri tej trditvi znaša 2,7, študentov pa 3,3.

MSŠ = 3,3
 MUNI = 3,8

Grafikon 28. Ocene anketirancev trditve, da si redno razkužujejo roke in vzdržujejo osebno higieno do drugih, v odstotkih (%).

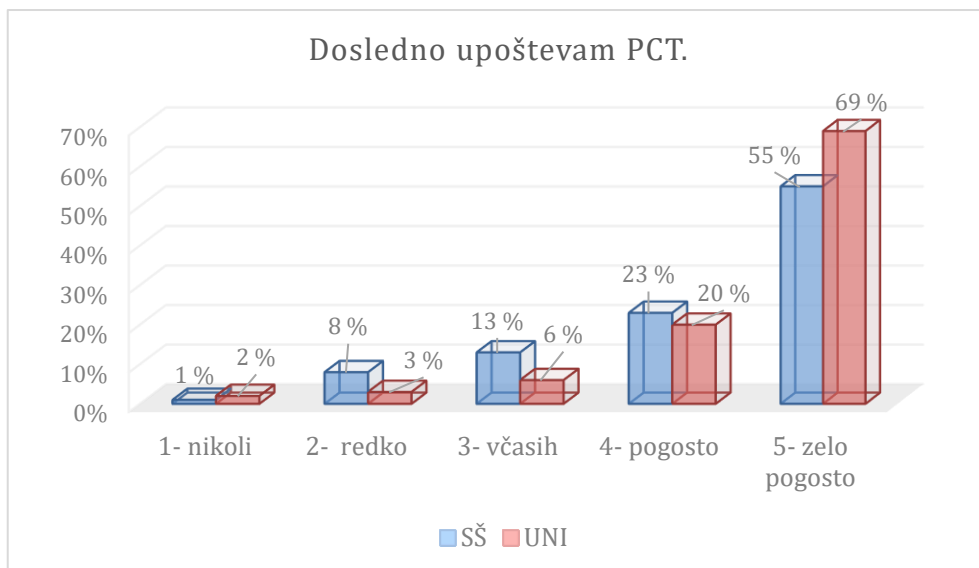
Iz zgornjega grafikona (grafikon 28) je razvidno, da je večina študentov (skupno 66 %) izbrala oceni 4 (*pogosto*) ter 5 (*zelo pogosto*), medtem ko so srednješolci največkrat (30 %) izbrali oceni 3 (*včasih*) in 4 (28 %). Povprečje je višje pri študentih.

MSŠ = 3,0
 MUNI = 3,5

Grafikon 29. Ocene anketirancev trditve, da se izogibajo dogodkov, kjer je zbranih več ljudi, v odstotkih (%).

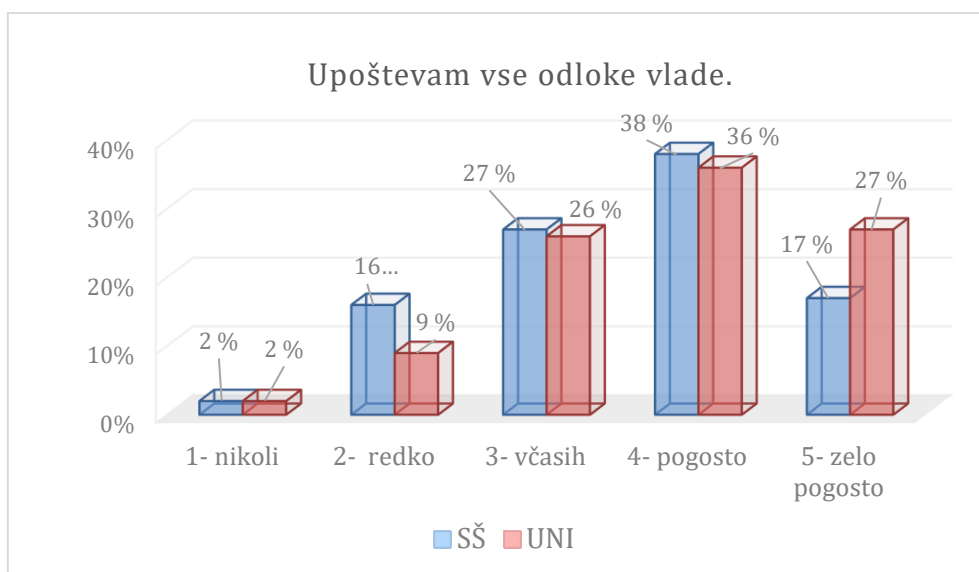
Pri zgoraj omenjeni trditvi je nekoliko več kot polovica (54 %) študentov izbrala oceni 4 (*pogosto*) in 5 (*zelo pogosto*), srednješolci pa so najpogosteje izbrali oceni 3 (*včasih*) in 4 (*pogosto*); skupno 57 % srednješolcev. Povprečje je za 0,5 višje pri študentih.

MSŠ = 4,2
MUNI = 4,5

Grafikon 30. Ocene anketirancev trditve, da dosledno upoštevajo PCT, v odstotkih (%).

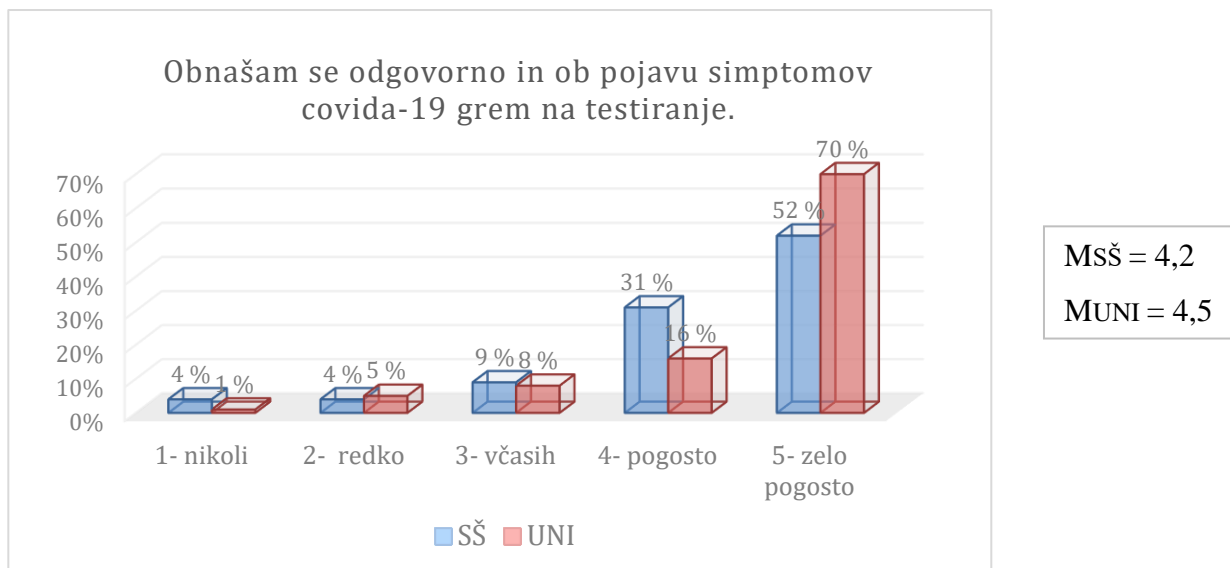
Iz grafikona 30 vidimo, da je več kot polovica (55 % srednješolcev in 69 % študentov) anketirancev izbrala oceno 5 (*zelo pogosto*). Oceni 1 (*nikoli*) in 2 (*redko*) je skupaj izbralo 9 % srednješolcev in 5, % študentov. Povprečje je za 0,3 višje pri študentih.

MSŠ = 3,5
MUNI = 3,8

Grafikon 31. Ocene anketirancev trditve, da upoštevajo vse odloke vlade, v odstotkih (%).

Iz grafikona 31 razberemo, da je največ anketiranih srednješolcev (38 %) in tudi študentov (36 %) izbralo oceno 4 (*pogosto*). Povprečje je za 0,3 višje pri študentih.

Grafikon 32. Ocene anketirancev trditve, da se obnašajo odgovorno in ob pojavu simptomov covid-19 grejo na testiranje, v odstotkih (%).

Iz omenjenega grafikona (grafikon 32) vidimo, da je nekoliko več kot polovica anketiranih srednješolcev (52 %) ter 70 % anketiranih študentov izbrala oceno 5 (*zelo pogosto*). Najmanjkrat sta obe anketirani skupini izbrali oceno 1 (*nikoli*). Povprečje je višje pri študentih.

Na koncu svojega anketnega vprašalnika sem svojim anketirancem zastavila 2 vprašanji odprtega tipa. Prvo se je glasilo: »Prosim, zapiši svoje osebno mnenje o epidemiji covid-19 in vprašanje.« Vsebinsko podobne odgovore sem združila in pripisala pogostost.

V nadaljevanju so pokazani odgovori študentov.

- Želimo si mirna in neomejena študentska leta. (23x)
- Nimam posebnega mnenja. (20x)
- Covid je nevaren in to je resna stvar (grozno). (15x)
- Epidemija ni nič strašnega in vsi smo se že sprijaznili in naučili živeti s tem. (14x)
- Res je, da je to nevaren virus, ampak po mojem mnenju preveč napihujejo vse o covidu. (12x)
- Vlada sprejema nesmiselne ukrepe. (10x)
- Vse skupaj je grozno in traja predolgo. (10x)

Pojavili so se tudi nekateri pozitivni komentarji, in sicer:

- Sedaj se bolj zavedamo, kako pomembno je zdravje. (5x)
- Veliko bolj smo se povezali z domačimi – vsi so se bolj povezali. (6x)
- Epidemija covid-19 je bila ena dobra lekcija, da ljudje nismo niti najmanj pripravljeni na takšne izbruhe in upam, da smo se iz tega nekaj naučili. (3x)

Na to vprašanje so anketirani srednješolci podali naslednje komentarje:

- Mislim, da so ukrepi vlade nesmiselni, neprimerni in ne bodo rešili epidemije. (18x)
- Želim si, da bi se epidemija čim prej končala. (17x)
- Imam slabo/negativno mnenje. (15 x)
- Nimam mnenja/nočem izpostaviti. (14 x)
- Pretiravanje/napihovanje cele epidemije. (12x)
- Državljeni ne ravnaajo odgovorno. (11x)
- Vlada preveč pritiska s tem cepljenjem. (10 x)
- Država bi mogla priti do čim večje precepljenosti. (7x)

Pojavili so se tudi nekateri pozitivni komentarji, in sicer:

- Ceniti smo začeli svobodno življenje. (6x)
- Je še en preizkus človeštva, ki ga lahko prebrodimo le skupaj, ostati moramo povezani, saj bomo samo tako premagali epidemijo. (5x)
- Je prinesla nekaj dobrih sprememb kot npr., da lahko smo bolj spoznali sami sebe, kakšni smo. (4x)

Drugo vprašanje odprtega tipa se je glasilo: »Kako ocenjujete na splošno mnenje mladih o epidemiji covida-19 in njihovo vedenje?«

V nadaljevanju so prikazani odgovori študentov:

- Mislim, da večina mladostnikov ne ravna odgovorno (ne upoštevajo vseh ukrepov, ne nosijo maske, ne upoštevajo razdalje in imajo ponarejena PCT-potrčila, pošiljanje kod o cepljenosti, testiranju). (46x)
- Večina mladih se vede dokaj primerno in odgovorno. (19x)
- Epidemije mladi ne jemljejo resno. (18x)
- Mladi so razdeljeni, nekateri upoštevajo ukrepe in priporočila, drugi spet ne. (18x)
- Mladi pogrešajo družbo, zabave, manjkajo jim socialni stiki. (14x)
- Mladi so obupani in depresivni zaradi nesmislov in omejevanj. (14x)
- Mnenje mladih o epidemiji covida-19 je zelo deljeno. (13x)
- Menim, da je mnenje o covidu-19 med mladimi zelo negativno naravnano/slabo. (11x)
- Mladi se ne bojijo virusa. (10x)
- Večina mladih ne verjame v covid. (8x)
- Zaradi cepljenja so se ljudje razdelili in se »diskriminirajo«. (6x)
- Mladi so naveličani epidemije, ukrepov, higienskih priporočil ipd. (5x)
- Mladi si želijo, da bi se vrnili v normalno življenje. (5x)
- Mladi se bolj držimo ukrepov kot starejši. (5x)

V nadaljevanju so prikazani odgovori anketiranih srednješolcev:

- Mladi se odgovorno vedejo v času epidemije in upoštevajo ukrepe. (52x)

- Mladi večine ukrepov ne upoštevajo in se obnašajo neodgovorno. (24x)
- Mladi imajo glede epidemije deljeno mnenje (nekateri takšno, nekateri drugačno). (14x)
- Epidemija je mladim naredila le krivico in prav nič dobrega. (14x)
- Nekateri so zelo odgovorni, spet drugi ne. (13x)
- Mladi se obnašajo bolj odgovorno kot starejši. (12x)
- Mladi epidemije ne jemljejo resno. (11x)
- Mladi so zaradi epidemije padli v depresijo. (11x)
- Mladim gre epidemija »na živce«. (10x)
- Mladi pogrešajo družbo, druženja ... (9x)
- Mlade epidemija ne zanima, saj nima preveč velikega vpliva na njih. (9x)
- Menim, da so mladi pod vplivom staršev (ne razmišljajo s svojo glavo). (8x)
- Mladim so bile kršene človekove pravice in svoboda. (7x)

3.2 ZAPIS INTREVJUJA Z ZDRAVSTVENIM DELAVCEM TOMAŽEM ČARNIJEV

1. Najprej vas prosim, da na kratko predstavite vaše delo in kako se srečujete pri svojem delu z epidemijo covid-19 in mladimi?

Sem Tomaž Čarni, po poklicu diplomiran zdravstvenik. Zaposlen sem na Centru za krepitev zdravja v zdravstvenem domu Murska Sobota. Moje primarno delo je vzgoja za mlade in mladostnike, kar pomeni, da predavam po osnovnih šolah, srednjih šolah, vrtcih, delovnih organizacijah, raznoraznih društvih itd. Delo je preventivnega značaja, kar pomeni, da predavam o preventivnih vsebinah, ki so za določeno starost tudi predpisane.

Covid-19 je na naše delo zelo vplival in ga tudi spremenil. Zaprti so bili vsi preventivni programi, kar pomeni, da je bil Center za krepitev zdravja več kot 2 leti zaprt. Bili smo razporejeni na najrazličnejša druga delovna mesta. Sam sem bil najprej premeščen v splošno ambulanto Zdravstvenega doma Beltinci, kjer sem pomagal pri stvareh, ki se tičejo covid-19 in cepljenja. Po tistem sem bil poslan v Splošno bolnišnico Murska Sobota, kjer sem 1 mesec delal na internistični intenzivi. Po enem mesecu, ker je bila to siva cona, sem prvič zbolel za covidom-19. Po prebolewnosti sem se vrnil nazaj v zdravstveni dom in sem svoje delo nadaljeval v cepilni enoti v Zdravstvenem domu Murska Sobota, kjer smo začeli s cepljenjem vseh pacientov, ki so se odločili za cepljenje proti covidu-19. Medtem sem bil razporejen še na pljučni dispanzer Zdravstvenega doma Murska Sobota, kjer je bil izpad, in na koncu sem se vrnil na cepilno enoto, na kateri sem delal do 1. 2. 2022. Z mladimi sem se v tem času srečeval, če so se odločali za cepljenje v našem cepilnem centru. Imeli so tudi določene pomisleke glede cepljenja. Nekateri so cepljenje sprejeli brez kakšnih predsodkov, drugi pa so veliko spraševali in smo jim tudi mi mogli svetovati in jih usmerjati.

2. *Kakšno je po vašem splošno mnenje mladih o tej epidemiji? Ali morda mladi menijo, da je covid-19 nevaren samo za starejše osebe?*

Mladi gledajo na epidemijo precej kritično. Veliko stvari jim je bilo v teh dveh letih odvzeto, veliko so bili prikrajšani. Pozna se, da so bili prikrajšani predvsem za socialne stike, ki so zelo pomembni v tem obdobju. Mladi so predvsem pogrešali druženje. Pogrešali so tisto normalno življenje, le-to je bolj negativno vplivalo na njih kot pa sama bolezen. Na splošno gledano epidemija covid-19 na mladih ni pustila velikih posledic iz zdravstvenega vidika, niso bili s tem preveč obremenjeni, saj je bolezen pri njih potekala v zelo blagih oblikah. Seveda so tudi nekatere izjeme, ko so mladi kar hudo zboleli za covidom in nekateri tudi izgubili bitko z boleznijo. Mladi so epidemijo doživljali bolj kot neko duševno stisko, kot eno prikrajšanost za vse stvari, ki so jih prej lahko delali v normalnem življenju (socializacija, obiskovanje šole, druženje, normalno učenje, napredovanje, šport, rekreacija ...).

3. *Kako po vašem mnenju mladi gledajo na ukrepe vlade za zajezitev covid-19? V kolikšni meri ocenjujete, da se mladi ukrepov držijo?*

Mladi so bili kar precej kritični do teh ukrepov, zdeli so se jim pretirani oz. prestrogi (npr. omejitvev na občine, šolanje na daljavo ...). Na splošno pa ocenjujem, da so mladi v večini kar hitro sprejeli ukrepe, hitro so se privadili na njih in s tem niso imeli večjih problemov.

4. *Ali menite, da se mladi strinjajo s PCT-pogojem? Ste morda že slišali oz. poznate primer, da so si PCT-potrdila ponaredili?*

Javno mnenje v Sloveniji ali statistično gledano 50 % ljudi podpira PCT-pogoj, spet drugih 50 % ga ne podpira in se ne strinja. Mislim, da je pri mladih odstotek podoben, morda kakšen odstotek bolj proti. Mladi so se znašli po svoje tako kot vsi drugi. Ugotovili smo tudi pri nas, da je bila v začetku, ko je bila največja gneča in je bilo težko vse ljudi preveriti, prva prevara, da so dali svoje podatke oz. podatke svoje zdravstvene kartice drugim osebam (največkrat kakšnim narkomanom, brezdomcem, starejšim ljudem), ki so se za denarno plačilo namesto njih šli cepiti. Nekateri so ponujali velike količine denarja za pridobitev PCT-potrdila, spet tretji pa so ljudi podkupovali, prosili, če jih lahko cepili »mimo«, kar pomeni, da jih sploh ne bi cepili ali bi jih cepili s fiziološko raztopino. Nekateri mladi se niso želeli cepiti, ampak so vseeno želeli pridobiti PCT-potrdilo. Vseeno glede teh prevar ocenjujem, da so bile pogostejše pri starejših, saj si starejši to bolj upajo, mladi pa nimajo niti denarnih sredstev in ne bi šli tako daleč s temi goljufijami.

5. *Ali menite, da mladi vidijo cepljenje kot pomemben dejavnik za zajezitev epidemije? Koliko mladih se po vaših izkušnjah odloča za cepljenje?*

Mislim, da so mladi bili dovolj dobro ozaveščeni glede cepljenja, ker če pogledamo celoten potek epidemije, je dejansko v začetni fazi in še zdaj najboljša alternativa cepljenje. Uspešna zdravila na žalost do zdaj niso prišla na tržišče, in ker se je virus dokaj hitro spreminjal, v začetku cepljenje ni nudilo velike zaščite, kar se tiče hujšega poteka bolezni. Seveda nismo s cepljenjem ustvarili

popolne sterilnosti, kar pomeni, da cepivo ni nudilo 100-% zaščite. So pa mladi prišli tudi v moralno dilemo, zakaj se cepiti, če virus pri mladih ne povzroča nobenih hujših zapletov. V bistvu so se mladi odločali za cepljenje predvsem zaradi svojih starih staršev in so se zaradi tega bolj cepili, kot pa bi se zgolj zaradi svojih lastnih interesov. Po mojem niso imeli slabih izkušenj s cepljenjem, ko so prihajali nazaj na cepljenje po prvi dozi, niso imeli kakšnih stranskih učinkov. Mislim, da so se glede na posledice, ki je puščal virus pri nas, kar dobro odzvali na cepljenje.

6. *Ali opazate kakšne razlike med srednješolci in študenti – torej med »mlajšo in starejšo mladino«? Predvsem na področju upoštevanja ukrepov vlade, upoštevanja higienskih priporočil (nošenje maske, razkuževanje, vzdrževanjem distance)? Ali bi lahko rekli, da je katera od starostnih skupin bolj odgovorna?*

Menim, da med mlajšo in starejšo mladino ni večje razlike oz. sploh ni razlike. Mnenja mladih so se razdelila. Tisti, ki so že od začetka slabo sprejemali ukrepe in niso verjeli v cepljenje, so po navadi tudi slabše upoštevali ta higienska priporočila. Lahko bi rekel, da so srednješolci bili bolj vestni, študenti so pa potem že bolj izražali svoje nezadovoljstvo, ampak mislim, da ni kakšne velike razlike med populacijama.

7. *Bi želeli še na splošno dodati kakšno mnenje o mladih in epidemiji covid-19?*

Po moje je covid-19 pri mladih pustil kar precejšnjo škodo. Mnogo mladih je zaradi tega prišlo v določene stiske, težave so občutili bolj na duševnem področju. Bolj jih je prizadela socialna distanca, »nenormalno« življenje. Precej mladih je opustilo kakšen šport ali hobi in mislim, da bodo posledica covid-19 pri mladih vidne še čez nekaj let. Opaža se, da se večja število duševnih stisk pri mladih tudi po zasedenosti in obiskih ambulate pri psihologih in psihiatrih (zdaj so bolj zasedene z mladimi, kot so bile prej). Čez nekaj časa se bo videlo, da je covid-19 pri mladih pustil hujše posledice na mentalnem zdravju in seveda na zdravju zaradi zmanjšanja gibanja, ukvarjanja s športom in s splošnim znanjem, ker je bil proces učenja nekoliko drugačen in mislim, da je pri mladih upadla kakovost, njihova koncentracija in dovezetnost dela za šolo. Menim, da bodo posledice prisotne predvsem v generaciji, ki je sedaj stara med 8 in 20 let.

8. *Imate mogoče kakšen nasvet oz. priporočilo mladim, kako naj poskrbijo za sebe oz. kaj bi bilo najbolj pomembno, da bi naredili, da bi te posledice izginile?*

Za začetek bi bilo pomembno, da se o tem veliko pogovarjamo. Da se naredijo kakšna predavanja, preventivne delavnice glede duševnega zdravja, zdravega načina življenja, da se mladostniki o tem pogovarjajo in povedo svoje izkušnje. Potem, da se čim prej vrnejo na stare tire, da poskušajo pozabiti na slabe stvari, ki so se jim zgodile, da se poskušajo čim bolj socializirati, da se začnejo nazaj družiti, da se vrnejo nazaj na igrišče, treninge, telovadnice, glasbene šole, dejavnosti, ki so jih opravljali pred korono, obšolske dejavnosti, ki so jih veselile. Da se poskuša čim bolj poudariti optimizem in pozitivno vzdušje, da je stvar bila prehodnega značaja in da se življenje vrača na prave tirnice, da poskušajo čim bolj gledati v prihodnost in ne v preteklost. Najbolj pomemben je čas, in tega rabimo vsi, da zaživimo spet normalno.

Pri otrocih in mladostnikih pa je predvsem pomembno, da jih starši vzpodbujajo, da se z njimi pogovarjajo, da jim dajo optimističen pogled v prihodnost, da gledajo na to kot eno grenko, a dobro izkušnjo v življenju in da so v življenju najbolj pomembni zdravje, svoboda, socialni stiki in šola. Pomembno je vedeti tudi, kako malenkosti vplivajo na naše življenje in kako te malenkosti lahko dosti poslabšajo kakovost našega življenja ter se zavedati teh malenkosti, ki lahko naše življenje obogatijo in ga naredijo lepšega. Čim več se o tem pogovarjati, narediti kakšne delavnice in čim bolj spodbujati mlade, da začnejo razmišljati o prihodnosti in ne o preteklosti.

Fotografija 1. Intervju na daljavo z zdravstvenim tehnikom.

4 DISKUSIJA

Epidemija covid-19, z njo povezani ukrepi, ki jih je sprejemala vlada, ter številna vprašanja so v marsičem vplivala na življenje ljudi in jih tudi »razdvojila«. S svojo raziskovalno nalogo sem želela raziskati, kaj se je dogajalo med mladimi – kakšno je njihovo mnenje o epidemiji, vladnih ukrepih, higienskih priporočilih in cepljenju. Pri tem sem želela raziskati tako sociološki vidiki (za mlade kot družbeno skupino) kot tudi vidik posameznika (psihološki vidik). Primerjala sem mnenje srednješolcev in študentov, saj so študentje že polnoletni, večina od njih med tednom ne živi doma, so starejši in imajo morda zaradi tega drugačno mnenje.

V raziskovalni nalogi sem si na podlagi strokovne literature in lastnih opažanj zastavila 8 hipotez, ki jih bom na podlagi dobljenih rezultatov potrdila ali ovrgla.

Moja prva hipoteza se je glasila, **da več kot 60 % anketirancev meni, da epidemija covid-19 ni prinesla nič dobrega in je imela negativen vpliv na medosebne odnose med ljudmi.**

Iz grafikona 1 vidimo, da se 62 % anketiranih študentov in 49 % anketiranih srednješolcev strinja oz. popolnoma strinja s tem, da epidemija ni prinesla nič dobrega. Dobljeni rezultati v grafikonu 22 pa kažejo, da se 76 % anketiranih študentov in 59 % anketiranih srednješolcev strinja oz. popolnoma strinja s tem, da so se zaradi epidemije covid-19 na splošno poslabšali medosebni odnosi med ljudmi. Z obema trditvama se v večji meri strinjajo študenti, ki so torej bolj negativno ocenili posledice epidemije kot srednješolci.

S to hipotezo lahko povežemo tudi zadnje vprašanje v mojem anketnem vprašalniku, ki je bilo odprtega tipa in se je glasilo: »Prosim, zapišite vaše osebno mnenje o epidemiji covid-19.« Med odgovori anketirancev sem zasledila tako negativne kot tudi pozitivne komentarje, pri čemer so v veliki meri prevladovali negativni komentarji. Med pozitivnimi komentarji je bilo napisano npr., da nam je epidemija v enem pogledu tudi pomagala in prinesla tudi nekaj dobrih stvari (npr. začeli smo ceniti svobodo, sami sebe smo v tem času lahko bolj spoznali, se bolj osredotočili na stvari, ki so nam res pomembne, bolj cenimo zdravje ...).

Eden od ukrepov, ki je zagotovo zelo vplival na mlade in tudi vse druge starostne skupine, je bila prepoved druženja v času »lockdowna«. Anketirance sem prosila, da naj ocenijo, kako se strinjajo s tem, da so mladi v času »lockdowna« najbolj pogrešali stike s prijatelji. Rezultati so prikazani v grafikonu 9. Izračunani povprečji pri srednješolcih in študentih sta enaki in precej visoki (4,3), kar pomeni, da se obe anketirani skupini strinjata s to trditvijo oz. da so zelo pogrešali stike s prijatelji. Ta rezultat me ni presenetil, saj sem tudi sama v času »lockdowna« pogrešala druženje in preživljanje časa s prijatelji v živo. Tudi v intervjuju je zdravstveni tehnik Tomaž Čarni povedal, da se pozna, da so bili prikrajšani predvsem za socialne stike, ki so zelo pomembni v tem obdobju. Mladi so predvsem pogrešali druženje in »normalno« življenje.

Iz opisanih rezultatov vidimo, da se več kot 60 % anketiranih študentov strinja s tem, da epidemija covid-19 ni prinesla nič dobrega in je imela negativen vpliv na medosebne odnose med ljudmi. Odstotek pri anketiranih srednješolcih pa je pod 60 %, torej nižji, kot sem pričakovala. Prav tako so pri zadnjem vprašanju tako anketirani študentje kot srednješolci izpostavili tudi nekaj pozitivnih vidikov trenutne epidemije. Na podlagi dobljenih rezultatov lahko delno potrdim svojo prvo hipotezo.

Moja druga hipoteza se je glasila, **da več kot 60 % anketirancev meni, da mladi ne upoštevajo vladnih ukrepov in ravnajo neodgovorno v času epidemije covid-19.**

Predpostavila sem, da se bo večina anketirancev strinjala s tem, da mladi ne upoštevajo vladnih ukrepov in ne ravnajo odgovorno, saj je bilo to splošno mnenje med ljudmi in tudi nekatere raziskave kažejo na to, da imajo mladi občutek »nedotakljivosti«. Če je temu res tako, sem preverila z različnimi trditvami. V nekaterih od njih so anketiranci neposredno ocenili, kako so mladi odgovorni in v kolikšni meri se držijo vladnih odlokov, pri nekaterih trditvah pa sem to preverila posredno (kako izvajajo higienske ukrepe, kakšno je njihovo mnenje o maskah, ali se testirajo ob pojavu simptomov).

Anketiranim srednješolcem in študentom sem zastavila trditev, da večina mladih krši javne odloke. Iz grafikona 16 vidimo, da se 45 % anketiranih študentov in 31 % anketiranih srednješolcev strinja oz. popolnoma strinja s tem, da mladi kršijo vladne odloke. Odstotek je pri obeh anketiranih skupinah nižji, kot sem pričakovala, in kaže na to, da se mladi večinoma držijo vladnih ukrepov. Podobno sem zastavila trditev, da so mladi glede širjenja bolezni covid-19 neodgovorni (hodijo na zabave, druženja ...). Iz grafikona 3 vidimo, da se s to trditvijo strinja oz. popolnoma strinja 63 % anketiranih študentov in 45 % anketiranih srednješolcev. Študentje so se torej bolj strinjali s tem, da mladi ravnajo neodgovorno v vidiku druženj. Ta rezultat sem tudi pričakovala, saj so mladi običajno med tednom v študentskih domovih in stanovanjih, kar jim verjemo tudi omogoča več priložnosti za druženje kot srednješolcem, ki še večinoma živijo pri svojih starših.

Iz grafikona 2 vidimo, kako se anketiranci strinjajo s tem, da se mladi manj držijo ukrepov kot starejši. Rezultati nam kažejo, da se s tem ponovno bolj strinjajo študentje kot srednješolci (povprečje pri študentih znaša 3,5 pri srednješolcih pa 3,0).

Anketirancem sem zastavila tudi trditev, da se nošenje maske mladim zdi smiselno. Iz grafikona 8 vidimo, da se s tem strinja oz. popolnoma strinja 41 % obeh anketiranih skupin. Po drugi strani pa vidimo, da je 38 % anketiranih študentov in 29 % anketiranih srednješolcev izbralo oceni 1 in 2, kar pomeni, da se ne strinjajo oz. sploh ne strinjajo s tem, da je nošenje mask smiselno. Izračunano povprečje je srednje visoko (3,1 pri obeh anketiranih skupinah).

Zanimalo me je tudi, kaj mladi menijo o tem, da mladi dosledno izvajajo priporočene higienske ukrepe (razkuževanje rok, predmetov, zračenje prostorov ...), kar je razvidno iz grafikona 10. 38

% anketiranih srednješolcev in 30 % anketiranih študentov se s to trditvijo strinja oz. popolnoma strinja. Po drugi strani pa nekoliko manj kot ena četrtnina srednješolcev in okrog 40 % anketiranih študentov ocenjuje, da sploh ne velja oz. ne velja, da bi mladi dosledno izvajali priporočene higienske ukrepe. Izračunano povprečje je srednje visoko (3,2 in 3,0). Rezultati torej kažejo, da se anketiranci srednje strinjajo s tem, da mladi izvajajo higienske ukrepe

Pri trditvi, da ob pojavu simptomov covid-19 mladi reagirajo odgovorno in se gredo testirati (grafikon 23) je največ anketiranih študentov (40 %) in srednješolcev (36 %) izbralo oceno 4 (*se strinjam*). Le 10 % anketiranih srednješolcev in 18 % anketiranih študentov je izbralo oceni 1 in 2. Izračunano povprečje znaša 3,6 za obe anketirani skupini. Na podlagi tega lahko sklepamo, da je večina mladih odgovornih in se ob pojavu simptomov gredo testirati.

Na podlagi dobljenih rezultatov lahko ovržem drugo hipotezo, saj so rezultati pokazali, da je manj kot 60 % mladih takšnih, ki ne upoštevajo vladnih odlokov, ne izvajajo higienskih ukrepov in ravnajo v času epidemije covid-19 neodgovorno. Tudi zdravstveni tehnik, s katerim sem opravila intervju, ocenjuje, da je večina mladih kar hitro sprejela ukrepe, hitro so se privadili na njih in s tem niso imeli večjih problemov.

Moja tretja hipoteza se je glasila, **da več kot 60 % mladih ocenjuje, da so vladni ukrepi neustrezni.**

Predpostavila sem, da se anketiranci ne držijo ukrepov, ker se jim ukrepi za zajezitev epidemije covid-19 zdijo neprimerni oz. nesmiselni.

S tem, da so ukrepi Vlade RS za zajezitev epidemije covid-19 primerni (grafikon 4), se sploh ne strinja oz. ne strinja 50 % anketiranih srednješolcev in okrog 53 % anketiranih študentov. Da so vladni ukrepi za zajezitev covid-19 ustrezni, pa ocenjuje 26 % anketiranih študentov in 15 % anketiranih srednješolcev. Na podlagi dobljenih rezultatov lahko ovržem tretjo hipotezo, saj je odstotek mladih nižji, kot sem pričakovala.

Poleg tega, da so anketiranci ocenili, kako ustrezni se jim zdijo vladni ukrepi, me je zanimalo tudi, ali po njihovem mnenju protikoronski ukrepi omejujejo življenje ljudi. V ta namen sem zastavila trditev, ki se je glasila: »Protikoronski ukrepi nepravilno omejujejo življenje nekaterih skupin prebivalstva bolj kot drugih« (grafikon 17). Tako študenti kot tudi srednješolci so največkrat izbrali oceni 4 in 5. S tem se strinja oz. popolnoma strinja 69 % anketiranih študentov in 48 % anketiranih srednješolcev, kar pomeni, da anketiranci ocenjujejo, da ukrepi vlade nepravilno omejujejo življenje določenih skupin prebivalstva.

Prosila sem anketirance, da naj ocenijo tudi trditev, da protikoronski ukrepi posegajo v človekove pravice v ustrezni meri glede na trenutno stanje pandemije. 68 % anketiranih študentov in 40 %

anketiranih srednješolcev se s tem strinja oz. popolnoma strinja (grafikon 18). Povprečje pri študentih znaša 3,7 in je za 0,5 višje kot pri srednješolcih, kjer znaša 3,2. Slednji rezultati nekoliko presenečajo, saj smo že prej videli, da precej anketirancev meni, da so vladni ukrepi neustrezni in da nepravilno omejujejo življenje nekaterih skupin prebivalstva. Ta rezultat (grafikon 18) pa kaže na to, da vseeno precej anketiranih srednješolcev in večina anketiranih študentov ocenjuje, da ukrepi ustrezno posegajo v človekove pravice glede na trenutno stanje pandemije. Iz tega lahko sklepam, da se mladi z določenimi ukrepi strinjajo, z drugimi pa ne. Verjetno je najbolj odvisno, koliko posamezen ukrep dejansko vpliva na njihovo vsakdanje življenje.

Moja četrta hipoteza se je glasila, **da se več kot 60 % anketirancev ne strinja s pogojem PCT in meni, da bi ga vlada morala ukiniti.**

Želim izpostaviti, da sem rezultate za svojo raziskovalno nalogo zbirala med oktobrom in novembrom 2021, ko je PCT-pogoj veljal še vsepovsod. Od takrat pa je že prišlo do sproščanja ukrepov in PCT-pogoj več ni potreben v večini dejavnosti in storitvah.

Zanimalo me je, kako se mladi strinjajo s pogojem PCT (preboleznost, cepljenost, testiranje). Iz grafikona 6 vidimo, da se s pogojem PCT sploh ne strinja oz. ne strinja 31 % anketiranih študentov in 33 % srednješolcev. S pogojem PCT pa se strinja 43 % anketiranih študentov in 30 % anketiranih srednješolcev. Iz teh rezultatov vidimo, da imajo mladi glede pogoja PCT neenotno mnenje. Tudi izračunani povprečji sta srednje visoki.

V intervjuju z zdravstvenim delavcem sem izvedela, da je javno mnenje v Sloveniji deljeno oz., statistično gledano, da 50 % ljudi podpira PCT-pogoj, spet drugih 50 % pa ga ne podpira in se ne strinja. Zdravstveni delavec misli, da je pri mladih odstotek podoben, morda kakšen odstotek bolj proti.

V medijih smo lahko zasledili tudi primere ponarejanja PCT-potrdil, zato me je zanimalo mnenje anketirancev o tem, da ima veliko mladih ponarejena potrdila. Grafikon 7 kaže, da 53 % anketiranih študentov ocenjuje, da to pogosto oz. zelo pogosto velja, med anketiranimi srednješolci pa je oceni 4 in 5 izbralo 30 % anketirancev. S to trditvijo se bolj strinjajo študentje. Ta rezultat bi lahko razložila na ta način, da so ponarejena potrdila verjetno pogostejša pri študentih, saj so le-ti bolj iznajdljivi in imajo mogoče več priložnosti takšna potrdila pridobiti.

Tudi iz intervjuja z zdravstvenim delavcem, ki je delal v cepilnem centru, sem izvedela, da so tudi pri njih ugotovili različne prevare. Prva prevara, ki so jih delali ljudje, je bila, da so dali svoje podatke oz. svoje zdravstvene kartice drugim osebam (največkrat kakšnim narkomanom, brezdomcem, starejšim ljudem), ki so se za denarno plačilo namesto njih šli cepiti. Nekateri so ponujali velike količine denarja za pridobitev PCT-potrdila, spet tretji pa so zdravstvene delavce podkupovali in prosili, če jih lahko cepijo »mimo«, kar pomeni, da jih sploh ne bi cepili ali bi jih cepili s fiziološko raztopino.

PCT-pogoj nas spremlja skoraj vsepovsod, tudi v zdravstvenih storitvah. Zato me je zanimalo, kako se mladi strinjajo s trditvijo, da PCT-pogoj ne bi smel veljati pri obisku zdravnika, zobozdravnika in drugih zdravstvenih storitvah. Iz grafikona 20 vidimo, da se s tem strinja in popolnoma strinja kar 68 % anketiranih študentov in več kot polovica (54 %) anketiranih srednješolcev. Tudi povprečje je pri študentih kar visoko, in sicer 3,9, pri srednješolcih pa 3,6. Takšne rezultate sem pričakovala, saj tudi sama menim, da pri zdravstvenih storitvah PCT ne bi smel biti potreben.

Anketirance sem prosila, da ocenijo trditev, da bi morali pogoj PCT ukiniti za vse državljane, saj je diskriminatoren (grafikon 21). Anketiranci so izbrali vse ocene in pri vseh so izbrali podobne odstotke. Strinja oz. popolnoma se s tem strinja 35 % anketiranih študentov in 30 % anketiranih srednješolcev, 47 % anketiranih študentov in 49 % anketiranih srednješolcev pa se s tem sploh ne strinja oz. ne strinja. Povprečje je nekoliko pod srednjo vrednostjo. Pri študentih povprečje znaša 2,8, pri srednješolcih pa 2,7. Iz tega rezultata vidimo, da imajo anketiranci glede pogoja PCT deljeno mnenje in se srednje strinjajo s tem, da je diskriminatoren in bi ga bilo treba ukiniti.

Na podlagi dobljenih rezultatov moram svojo četrto hipotezo, da se več kot 60 % anketirancev ne strinja s pogojem PCT in meni, da bi ga vlada morala ukiniti, ovreči, saj je odstotek anketirancev, ki se ne strinjajo s pogojem PCT, nižji, kot sem pričakovala.

Moja peta hipoteza se je glasila, **da več kot 60 % mladih ocenjuje, da je covid-19 nevaren samo za starejše osebe in da mladi covid-19 prebolijo brez večjih težav.**

Na podlagi strokovne literature in lastnih opažanj sem predvidevala, da se bodo tudi ostali mladi s tem strinjali. Tudi v informacijah, ki smo jih lahko slišali v medijih, so običajno poročali, da so huje zbolele le starejše osebe.

Iz grafikona 11 vidimo, da je mnenje anketirancev nekoliko drugačno, saj se glede trditve sploh ne strinja oz. ne strinja 55 % anketiranih srednješolcev in 58 % anketiranih študentov. Tudi izračunano povprečje je relativno nizko in pri obeh anketiranih skupinah znaša 2,6. Ta rezultat me je nekoliko presenetil, saj sem bila mnjenja, da se bodo mladi v večji meri strinjali s tem. Vprašanje pa je, koga so imeli anketiranci v mislih, ko so prebrali, da je covid-19 nevaren le za starejše »starejše«; ali so anketiranci imeli v mislih le babice in dedke ali tudi njihove starše? Dobljeni rezultat je morda povezan tudi s tem, da sem anketirala mlade v času, ko je v Sloveniji prevladovala delta različica koronavirusa. V primerjavi s sedanjim sevom omikronom je bil za različico delta značilen hujši potek bolezni. Predvidevam da, če bi jih anketirala sedaj, bi rezultati verjetno bili drugačni.

Zanimivo pa je, da so anketiranci po drugi strani ocenili, da velika večina mladih covid-19 preboli v blagi obliki. Iz grafikona 12 vidimo, da se s tem strinja 63 % anketiranih srednješolcev in 65 % anketiranih študentov. Povprečji sta relativno visoki in znašata pri srednješolcih 3,7, pri študentih pa 3,8. Tudi v intervjuju z zdravstvenim delavcem sem izvedela, da epidemija covid-19 ni na mladih pustila velikih posledic iz zdravstvenega vidika, niso bili s tem preveč obremenjeni, saj je

bolezen pri mladih potekala v zelo blagih oblikah. Mladi so epidemijo doživljali bolj kot neko duševno stisko, kot prikrajšanost za vse stvari, ki so jih prej lahko delali v normalnem življenju (socializacija, obiskovanje šole, druženje, normalno učenje, napredovanje, šport, rekreacija ...).

Na podlagi dobljenih rezultatov lahko delno potrdim svojo peto hipotezo, saj so mladi ocenili, da koronavirus ni nevaren le za starejše, po drugi strani pa so mnenja, da ni nevaren za mlade.

Moja šesta hipoteza se je glasila, **da več kot 60 % mladih vidi cepljenje kot najpomembnejši dejavnik za zaježitev epidemije.**

Iz grafikona 13 vidimo, da se 52 % anketiranih srednješolcev in 66 % anketiranih študentov ne strinja s tem (ocena 1 in 2), da je cepljenje proti covidu-19 najpomembnejše orožje za zaustavitev epidemije. Izračunani povprečji sta prav tako nizki (študentje 2,2, srednješolci 2,5). Tudi v intervjuju je zdravstveni tehnik omenil, da so mladi pri vprašanju cepljenja prišli v moralno dilemo, zakaj se cepiti, če virus pri mladih ne povzroča nobenih hujših zapletov. V bistvu so se mladi odločali za cepljenje predvsem zaradi svojih starih staršev in so se zaradi tega bolj cepili kot bi se zgolj zaradi svojih lastnih interesov. Morda s tem lahko razložim, da oni sami cepljenje ne vidijo kot pomemben dejavnik za zaježitev epidemije.

S tem povezano je tudi mnenje mladih glede obveznega cepljenja (grafikon 14). S trditvijo, da bi vlada morala določiti obvezno cepljenje za vse generacije, se ne strinja 63 % anketiranih srednješolcev in 71 % anketiranih študentov. Povprečje za obe anketirani skupini je pri tej trditvi nizko (2,2 in 2,0). Predpostavljam, da so mladi zagovorniki svobodne odločitve glede cepljenja. Anketirance sem prosila, da ocenijo tudi trditev, da vlada preveč pritiska na mlade glede cepljenja (grafikon 5). 67 % študentov in 44 % srednješolcev se s tem strinja in popolnoma strinja. Povprečje je nekoliko višje pri študentih, kar pomeni, da se študenti s to trditvijo bolj strinjajo (pri srednješolcih 3,4 in študentih 3,7).

Na podlagi zgoraj opisanih rezultatov lahko ovržem šesto hipotezo, saj je iz odgovorov anketirancev razvidno, da večina od njih ne vidi v cepljenju najpomembnejšega dejavnika za zaježitev epidemije.

V medijih in vsakdanjem življenju smo lahko večkrat zasledili, da se necepljeni ljudje niso strinjali s tem, da za cepljene veljajo manj stroga pravila. Zanimalo me je, kako se s tem strinjajo anketiranci. Rezultati (grafikon 19) so pokazali, da se s trditvijo: »Na splošno bi morala za cepljene veljati manj stroga pravila kot za necepljene« strinja oz. popolnoma strinja 23 % anketiranih študentov ter 29 % anketiranih srednješolcev. Izračunano povprečje je za 0,5 višje pri srednješolcih (povprečje pri srednješolcih znaša 2,7, pri študentih pa 2,2), kar pomeni, da se srednješolci bolj strinjajo s tem, da bi za cepljene mogla veljati manj stroga pravila kot za necepljene.

V dosedanjih hipotezah so anketiranci ocenjevali mnenje mladih na splošno, v drugem delu anketnega vprašalnika pa sem jih prosila, da ocenijo trditve glede na to, kako oni sami upoštevajo ukrepe, se držijo pravil, kakšno je njihovo osebno mnenje ...

Moja sedma hipoteza se je glasila, **da študenti v večji meri upoštevajo in se strinjajo z vladnimi ukrepi kot srednješolci**. Da bi ugotovila, ali je prišlo do razlike med anketiranima skupinama, torej med srednješolci in študenti, sem primerjala njihove odgovore pri trditvah s področja upoštevanja vladnih ukrepov.

Anketirance sem prosila, da ocenijo trditev: »V času 'lockdowna' (zaprtja države) sem se družil s prijatelji.« Iz grafikona 25 vidimo, da v izračunanem povprečju ni velikih razlik (pri srednješolcih 2,6 in pri študentih 2,4), kar pomeni, da se je večina anketirancev srednje pogosto držala tega vladnega ukrepa.

V grafikonu 30 vidimo, kako so se anketiranci držali pogoja PCT. Večina anketiranih študentov in srednješolcev je ocenila, da dosledno upoštevajo PCT. Izračunani povprečji sta visoki (pri srednješolcih 4,2, pri študentih pa 4,5). Študenti so ocenili, da so v večji meri upoštevali PCT kot srednješolci, vendar je razlika med anketiranima skupinama ponovno majhna.

Iz grafikona 31 vidimo, da tudi pri trditvi »Upoštevam vse odloke vlade« ni prišlo do večje razlike med anketiranimi študenti in srednješolci. Izračunani povprečji sta srednje visoki (pri študentih 3,8 in pri srednješolcih 3,5). Dobljeni rezultati so vsekakor pozitivni, ker kažejo na odgovorno ravnanje mladih.

Tudi zdravstvenega delavca, s katerim sem opravila intervju, sem vprašala, ali opaža kakšne razlike med srednješolci in študenti. Na podlagi svojih izkušenj ocenjuje, da med mlajšo in starejšo mladino ni večje razlike oz. sploh ni razlike. Dodaja, da so se mnenja mladih razdelila. Tisti, ki so že od začetka slabo sprejemali ukrepe in niso verjeli v cepljenje, so po navadi tudi slabše upoštevali higienska priporočila.

Na podlagi opisanih rezultatov vidimo, da ni prišlo do večje razlike med anketiranimi študenti in srednješolci, zato lahko ovržem sedmo hipotezo.

Moja zadnja hipoteza se je glasila, **da študentje v večji meri upoštevajo higienska priporočila ter se vedejo bolj odgovorno kot dijaki**.

Iz grafikona 26 vidimo, da je izračunano povprečje pri trditvi »Nosim masko v vseh javnih prostorih« visoko pri obeh anketiranih skupinah (pri srednješolcih 4,3, pri študentih pa 4,6). Iz tega lahko sklepam, da tako srednješolci kot tudi študenti upoštevajo ta ukrep. Do večje razlike med anketiranima skupinama ni prišlo.

Anketirance sem prosila, da ocenijo trditev »Redno si razkužujem roke in vzdržujem osebno razdaljo do drugih« (grafikon 28). Iz rezultatov vidimo, da se s tem bolj strinjajo študenti, saj je pri njih povprečje višje za 0,5.

Tudi pri trditvi »Izogibam se dogodkov, kjer je zbranih več ljudi« (grafikon 29) vidimo, da je povprečje višje pri študentih (pri srednješolcih 3,0, pri študentih pa 3,5). Ta rezultat kaže na to, da so se študentje že bolj zavedali, da se je v tem obdobju bilo treba izogibati dogodkom, kjer je zbranih več ljudi.

Pri trditvi »Obnašam se odgovorno in ob pojavu simptomov covida-19 grem na testiranje« (grafikon 32) vidimo, da je ponovno povprečje višje pri študentih, kar kaže na to, da so nekoliko bolj odgovorni kot srednješolci.

Na podlagi opisanih rezultatov vidimo, da so študentje ocenili, da se bolj držijo higienskih ukrepov, zato lahko potrdim zadnjo hipotezo.

Čeprav so razlike med anketiranimi skupinama (razlike v izračunanem povprečju manjše od 0,5) pri večini trditev bile majhne, pa se pri nekaterih trditvah vseeno kažejo razlike med študenti in srednješolci. Med njimi naj izpostavim naslednje: študentje se bolj kot srednješolci strinjajo s tem, da se mladi manj držijo ukrepov kot starejši (grafikon 2), da ima veliko mladih ponarejena PCT-potrdila (grafikon 7), da protikoronski ukrepi posegajo v človekove pravice v ustrezni meri (grafikon 18), da so zaradi epidemije slabši odnosi med ljudmi (grafikon 22), manj pa se strinjajo s tem, da bi naj za cepljene veljala manj stroga pravila kot za necepljene (grafikon 19). Študentje so tudi ocenili, da pogosteje spremljajo epidemiološko stanje v državi v primerjavi s srednješolci (grafikon 27). Največ anketirancev pa spremlja novice o epidemiji prek TV in radia, na drugem mestu pa so socialna omrežja (grafikon 24).

5 ZAKLJUČEK

V okviru svoje raziskovalne naloge sem pridobila veliko novega (teoretičnega in empiričnega) znanja o bolezni covid-19 in epidemiji. Izvedela sem, kakšno mnenje imajo mladi o tej temi, kako se držijo ukrepov in vladnih odlokov, kako doživljajo trenutno situacijo in ali prihaja do razlik med mladostniki. Zato sem vesela, da sem se lotila pisanja te raziskovalne naloge, saj sem tako našla odgovore na nekatera vprašanja, ki so me zanimala.

Na podlagi empiričnega dela raziskovalne naloge sem prišla do naslednjih spoznanj in zaključkov, in sicer:

- da je mnenje mladih o epidemiji covid-19 deljeno;
- da ni večje razlike med študenti in srednješolci glede upoštevanja ukrepov;
- da 45 % anketiranih srednješolcev in 63 % anketiranih študentov meni, da je veliko mladih glede širjenja bolezni covid-19 neodgovornih (hodijo na zabave, druženja ...);
- da se 62 % anketiranih študentov in 49 % anketiranih srednješolcev strinja oz. popolnoma strinja s tem, da epidemija ni prinesla nič dobrega;
- da 59 % anketiranih srednješolcev in 55 % anketiranih študentov meni, da so mladi v času »lockdowna« najbolj pogrešali stike s prijatelji;
- da 55 % anketiranih srednješolcev in 58 % anketiranih študentov meni, da covid-19 ni nevaren samo za starejše in osebe z drugimi boleznimi;
- da se 63 % anketiranih srednješolcev in 65 % anketiranih študentov strinja s tem, da velika večina mladih covid-19 preboli v blagi obliki;
- da 52 % anketiranih srednješolcev in 66 % anketiranih študentov meni, da cepljenje proti covidu-19 ni najpomembnejše orožje za zaustavitev epidemije;
- da 73 % anketiranih študentov in 57 % anketiranih srednješolcev meni, da vlada prehitro in brez strokovnih podlag sprejema in spreminja odloke;
- da 48 % srednješolcev in 69 % študentov meni, da protikoronski ukrepi nepravilno omejujejo življenje nekaterih skupin prebivalstva bolj kot drugih;
- da 90 % anketiranih študentov in 85 % srednješolcev nosi masko v vseh javnih prostorih;
- da 89 % anketiranih študentov in 78 % anketiranih srednješolcev dosledno upošteva PCT;
- da se 85 % anketiranih študentov in 83 % anketiranih srednješolcev ob pojavu simptomov ravna odgovorno in se odpravi na testiranje;
- da imajo mladi glede pogoja PCT neenotno mnenje.

Dobljeni rezultati raziskovalne naloge kažejo, da je epidemija vplivala na življenje mladih. Na vsakega posameznika zagotovo drugače, na večino mladih pa je epidemija vplivala bolj na psihično kot zdravstveno stanje, kar je izpostavil tudi zdravstveni delavec v intervjuju. Prav tako pa je pustila močan pečat v družbi in s tem posegla v naše vsakdanje življenje, ki se nam je v nekem trenutku, kar čez noč, spremenilo. Želela pa bi dodati, da so mladi v epidemiji našli tudi nekaj pozitivnih »posledic«. Anketiranci so navedli, da so bolj začeli ceniti svobodno življenje, da so lahko boljše

spoznali sami sebe, da so se bolj povezali s svojimi družinami, da bolj znajo ceniti svoje zdravje ...

Želim si, da bi moja raziskovalna naloga dosegla čim širši krog ljudi, ki se na kakršen koli način srečujejo z mladimi, da bi spoznali še njihovo plat mišljenja o epidemiji (npr. v šolah, na fakultetah, društvih ipd).

Ker se trenutno še vedno srečujemo z virusom, bom svojo raziskovalno nalogo predstavila sošolcem pri razrednih urah z željo, da spregovorimo o tej temi. Pomembno je, da ima vsak možnost izraziti svoje mnenje, vprašanja, morebitne stiske ... ter da vidijo, kako razmišljajo o tej temi njihovi vrstniki. Pogovor je kot ključni dejavnik za premagovanje negativnih posledic izpostavil tudi intervjuvani zdravstveni tehnik.

Svojo raziskovalno nalogo želim zaključiti z mislijo zdravstvenega tehnika, ki se mi zdi zelo pomembna za nadaljnje življenje mladih. Izpostavil je namreč, da je pomembno, da se poskušajo mladi čim bolj socializirati, da se začnejo nazaj družiti, da se vrnejo nazaj na igrišče, treninge, telovadnice, glasbene šole, k dejavnostim, ki so jih opravljali pred korono, obšolskim dejavnostim, ki so jih veselile, ter da se moramo čim več o tem pogovarjati, narediti kakšne delavnice in čim bolj spodbujati mlade, da začnejo razmišljati o prihodnosti in ne o preteklosti. Srčno upam, da se bo naše življenje, ki smo ga živeli pred epidemijo, počasi vrnilo v stare tirnice. Iz te situacije pa, da se bomo nekaj naučili, pridobili na osebnostni čvrstosti ter znali pozitivno gledati v prihodnost.

6 LITERATURA

- Frank, B. (2914). *Stališče mladih do evropske unije*, diplomsko delo. Dostopno na: <https://dk.um.si/Dokument.php?id=62318> , sneto dne 8. 10. 2021.
- Kalin, J (1998). *Moralni razvoj osebnosti: vloga izobraževanja pri oblikovanju in spreminjanju stališč*. Dostopno na: <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-2Y599ES0>, sneto dne 21. 10. 2021.
- **Koronavirus (SARS-CoV-2)**. Informacije objavljene na spletni strani RS, gov.si. Dostopno na: <https://www.gov.si teme/koronavirus-sars-cov-2/>, sneto dne: 5. 1. 2022.
- **Preprečevanje okužbe z virusom SARS-CoV-2**. Informacije objavljene na spletni strani NIJZ. Dostopno na: <https://www.nijz.si/sl/preprecevanje-okuzbe-z-virusom-sars-cov-2019>, sneto dne: 21. 10. 2021.
- **Rezultati ankete Mladi v času epidemije COVID-19**, dostopno na: <http://mss.si/novice/rezultati-ankete-mladi-v-casu-epidemije-covid-19>, sneto dne 7. 11. 2021.
- Šalamun, A. (2020). *Mladi in COVID-19: Upor mladih je upor nadzoru in diskriminaciji*. Dostopno na: <https://medicina.finance.si/8965494/Mladi-in-COVID-19-Upor-mladih-je-upor-nadzoru-in-diskriminaciji?cctest&>, sneto dne 11. 10. 2021.
- Zupančič, M. (2004). *Razvojna psihologija*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

VIR NASLOVNE FOTOGRAFIJE:

- Fotografija dostopna na: <https://no-filter.in/how-diverse-opinions-thrive-under-one-roof-in-india-why-you-need-to-deal-with-it/>, sneto 23. 9. 2021.

7 PRILOGA

- Priloga 1: Anketni vprašalnik o mnenju mladih o epidemiji covid-19 (za študente)
- Priloga 2: Anketni vprašalnik o mnenju mladih o epidemiji covid-19 (za srednješolce)
- Priloga 3: Vprašanja za intervju

Priloga 1:

ANKETNI VPRAŠALNIK O MNENJU MLADIH O EPIDEMIJI COVIDA-19 (oblika za študente)

Sem Zoja Hanc, učenka 9. razreda OŠ Sveti Jurij. V tem šolskem letu raziskujem mnenje mladih o epidemiji covid-19. Prosim Vas, da si vzamete nekaj časa in izpolnite moj anketni vprašalnik, ki je anonimen.

Spol (Obkrožite.): **M**   **Ž**

Letnik (obkrožite):   **3**   **4**

1. V spodnji tabeli so različne trditve v povezavi z epidemijo covid 19 in vedenjem mladih v času epidemije covid 19. Prosim vas, da vsako trditev pozorno preberete in označite, kako se s trditvijo strinjate (1 - sploh se ne strinjam, 5 - popolnoma se strinjam).

Trditve o epidemiji in o odnosu mladih do nje	Ocena (Obkrožite za Vas ustrezno oceno)				
	1 – Sploh se ne strinjam.	2 – Se ne strinjam.	3 – Srednje se strinjam.	4 – Strinjam se.	5 – Popolnoma se strinjam.
Epidemija covid-19 ni prinesla nič dobrega.	1	2	3	4	5
Mladi se manj držijo ukrepov, kot starejši.	1	2	3	4	5
Veliko mladih je glede širjenja bolezni covid-19 neodgovornih (hodijo na zabave, druženja).	1	2	3	4	5
Ukrepi vlade za zajezitev epidemije covid-19 so primerni.	1	2	3	4	5
Vlada preveč pritiska na mlade glede cepljenja.	1	2	3	4	5
Mladi se strinjajo s pogojem PCT (preboleznost, cepljenost, testiranje)	1	2	3	4	5
Veliko mladih ima ponarejena PCT potrdila	1	2	3	4	5
Nošenje maske se mladim zdi smiselno	1	2	3	4	5
V času lockdowna so mladi najbolj pogrešali stike z prijatelji	1	2	3	4	5

Mladi dosledno izvajajo higienske ukrepe (razkuževanje rok, predmetov, zračenje prostorov ...).	1	2	3	4	5
Covid-19 je nevaren le za starejše in osebe z drugimi boleznimi.	1	2	3	4	5
Velika večina mladih covid preboli v blagi obliki.	1	2	3	4	5
Mladi menijo, da je cepljenje proti covidu-19 najpomembnejše orožje za zaustavitev epidemije	1	2	3	4	5
Vlada bi morala določiti obvezno cepljenje za vse generacije.	1	2	3	4	5
Vlada prehitro in brez strokovnih podlag sprejema in spreminja odloke.	1	2	3	4	5
Večina mladih krši javne odloke	1	2	3	4	5
Protikoronski ukrepi nepravilno omejujejo življenje nekaterih skupin prebivalstva bolj kot drugih.	1	2	3	4	5
Protikoronski ukrepi posegajo v človekove pravice v ustrezni meri glede na trenutno stanje pandemije.	1	2	3	4	5
Na splošno bi morala za cepljene veljati manj stroga pravila kot za necepljene.	1	2	3	4	5
PCT-pogoj ne bi smel veljati pri obisku zdravnika, zobozdravnika in druge zdravstvene storitve.	1	2	3	4	5
PCT-pogoj bi morali ukiniti za vse državljane, saj je diskriminatoren.	1	2	3	4	5
Zaradi epidemije covid-19 so se na splošno poslabšali medosebni odnosi med ljudmi.	1	2	3	4	5
Ob pojavu simptomov covid-19, mladi reagirajo odgovorno in se gredo testirati.	1	2	3	4	5

2. Kje najpogosteje pridobivate informacije oz. spremljate dogajanje v zvezi z epidemijo?

- a) socialna omrežja (facebook, instagram ...)
- b) strokovni članki zdravstvenih organizacij
- c) TV, radio (dnevna poročila ...)
- d) spletna stran covid-19 sledilnik
- e) drugo: _____

3. Spodaj je naštetih nekaj trditvev o vedenju v času epidemije covid 19. Prosim vas, da vsako pozorno preberete in ocenite, kako velja za vas ter, da ocenite trditve na 5-stopenjski ocenjevalni lestvici (1 pomeni nikoli, 5 pomeni zelo pogosto).

	Ocena (Obkrožite za vas ustrezno oceno)				
Trditev	1- nikoli	2- redko	3- občasno	4- pogosto	5-zelo pogosto
V času lockdowna sem se družil s prijatelji	1	2	3	4	5
Dosledno nosim masko v vseh javnih prostorih	1	2	3	4	5
Redno spremljam epidemiološko stanje države(npr. število okuženih, število cepljenih, število ljudi v bolnišnicah ...)	1	2	3	4	5
Redno si razkužujem roke in vzdržujem osebno razdaljo do drugih.	1	2	3	4	5
Izogibam se dogodkom, kjer je zbranih več ljudi.	1	2	3	4	5
Dosledno upoštevam PCT-pogoj.	1	2	3	4	5
Upoštevam vse odloke vlade.	1	2	3	4	5
Obnašam se odgovorno in ob pojavu simptomov covid-19 grem na testiranje.	1	2	3	4	5

4. Prosim zapišite vaše osebno mnenje o epidemiji covid-19.

---

5. Kako ocenjujete na splošno mnenje mladih o epidemiji covid-19 in njihovo vedenje? Prosim zapišite.

Hvala za Vaš čas in Vaše odgovore!

Priloga 2:

ANKETNI VPRAŠALNIK O MNENJU MLADIH O EPIDEMIJI COVIDA-19 (oblika za srednješolce)

Sem Zoja Hanc, učenka 9. razreda OŠ Sveti Jurij. V tem šolskem letu raziskujem mnenje mladih o epidemiji covid-19. Prosim te, da si vzameš nekaj časa in izpolniš moj anketni vprašalnik, ki je anonimen.

Spol (Obkrožite.): M Ž

Letnik (obkrožite): 1 2

1. V spodnji tabeli so različne trditve v povezavi z epidemijo covid 19 in vedenjem mladih v času epidemije covid-19. Prosim te, da vsako trditev pozorno prebereš in označiš, kako se trditvi strinjaš (1 - sploh se ne strinjam, 5 - popolnoma se strinjam).

Trditve o epidemiji in o odnosu mladih do nje	Ocena (Obkroži zase ustrezno oceno)				
	1 – Sploh se ne strinjam.	2 – Se ne strinjam.	3 – Srednje se strinjam.	4 – Strinjam se.	5 – Popolnoma se strinjam.
Epidemija covid-19 ni prinesla nič dobrega.	1	2	3	4	5
Mladi se manj držijo ukrepov, kot starejši.	1	2	3	4	5
Veliko mladih je glede širjenja bolezni covid-19 neodgovornih (hodijo na zabave, druženja).	1	2	3	4	5
Ukrepi vlade za zaježitev epidemije covid-19 so primerni.	1	2	3	4	5
Vlada preveč pritiska na mlade, glede cepljenja.	1	2	3	4	5
Mladi se strinjajo s pogojem PCT (preboleznost, cepljenost, testiranje)	1	2	3	4	5
Veliko mladih ima ponarejena PCT potrdila	1	2	3	4	5
Nošenje maske se mladim zdi smiselno	1	2	3	4	5
V času lockdowna so mladi najbolj pogrešali stike z prijatelji	1	2	3	4	5
Mladi dosledno izvajajo higienske ukrepe (razkuževanje rok, predmetov, zračenje prostorov ...).	1	2	3	4	5
Covid-19 je nevaren le za starejše in osebe z drugimi boleznimi.	1	2	3	4	5

Velika večina mladih covid preboli v blagi obliki.	1	2	3	4	5
Mladi menijo, da je cepljenje proti covidu-19 najpomembnejše orožje za zaustavitev epidemije	1	2	3	4	5
Vlada bi morala določiti obvezno cepljenje za vse generacije.	1	2	3	4	5
Vlada prehitro in brez strokovnih podlag sprejema in spreminja odloke.	1	2	3	4	5
Večina mladih krši javne odloke	1	2	3	4	5
Protikoronski ukrepi nepravilno omejujejo življenje nekaterih skupin prebivalstva bolj kot drugih.	1	2	3	4	5
Protikoronski ukrepi posegajo v človekove pravice v ustrezni meri glede na trenutno stanje pandemije.	1	2	3	4	5
Na splošno bi morala za cepljene veljati manj stroga pravila kot za necepljene.	1	2	3	4	5
PCT-pogoj ne bi smel veljati pri obisku zdravnika, zobozdravnika in druge zdravstvene storitve.	1	2	3	4	5
PCT-pogoj bi morali ukiniti za vse državljane, saj je diskriminatoren.	1	2	3	4	5
Zaradi epidemije covid-19 so se na splošno poslabšali medosebni odnosi med ljudmi.	1	2	3	4	5
Ob pojavu simptomov covid-19, mladi reagirajo odgovorno in se gredo testirati.	1	2	3	4	5

2. Kje najpogosteje pridobivaš informacije oz. spremljaš dogajanje v zvezi z epidemijo?

- socialna omrežja (facebook, instagram ...)
- strokovni članki zdravstvenih organizacij
- TV, radio (dnevna poročila ...)
- spletna stran covid-19 sledilnik
- drugo: _____

3. Spodaj je naštetih nekaj trditvev o vedenju v času epidemije covid 19. Prosim vas, da vsako pozorno preberete in ocenite, kako velja za vas ter, da ocenite trditve na 5-stopenjski ocenjevalni lestvici (1 pomeni nikoli, 5 pomeni zelo pogosto).

TRDITEV/ OCENA	Ocena (Obkroži zase ustrezno oceno)				
	1-nikoli	2-redko	3-občasno	4-pogosto	5-zelo pogosto
V času lockdowna sem se družil s prijatelji	1	2	3	4	5

Dosledno nosim masko v vseh javnih prostorih	1	2	3	4	5
Redno spremljam epidemiološko stanje države(npr. število okuženih, število cepljenih, število ljudi v bolnicah,..)	1	2	3	4	5
Redno si razkužujem roke in vzdržujem osebno razdaljo do drugih.	1	2	3	4	5
Izogibam se dogodkom, kjer je zbranih več ljudi.	1	2	3	4	5
Dosledno upoštevam PCT-pogoj.	1	2	3	4	5
Upoštevam vse odloke vlade.	1	2	3	4	5
Obnašam se odgovorno in ob pojavu simptomov covida grem na testiranje.	1	2	3	4	5

4. Prosim zapiši svoje osebno mnenje o epidemiji covida-19.

**5. Kako ocenjuješ na splošno mnenje mladih o epidemiji covida-19 in njihovo vedenje?
Prosim zapiši.**

Hvala za tvoj čas in tvoje odgovore!

Priloga 3:

VPRAŠANJA ZA INTERVJU Z ZDRAVSTVENIM TEHNIKOM

1. vprašanje: »Najprej vas prosim, da na kratko predstavite vaše delo in kako se srečuje pri svojem delu z epidemijo covid-19 in mladimi?«
2. vprašanje: »Kakšno je po vašem splošno mnenje mladih o tej epidemiji? Ali morda mladi menijo, da je covid nevaren samo za starejše osebe ?«
3. vprašanje: »Kako po vašem mnenju mladi gledajo na ukrepe vlade za zajezitev covid-19? V kolikšni meri ocenjujete, da se mladi ukrepov držijo?«
4. vprašanje: »Ali menite, da se mladi strinjajo s PCT-pogojem? Ste morda že slišali oz. poznate primer, da so si PCT-potrdila ponaredili?«
5. vprašanje: »Ali menite, da mladi vidijo cepljenje kot pomemben dejavnik za zajezitev epidemije? Koliko mladih se po vaših izkušnjah odloča za cepljenje?«
6. vprašanje: »Ali opazate kakšne razlike med srednješolci in študenti – torej med »mlajšo in starejšo mladino«? Predvsem na področju upoštevanja ukrepov vlade, upoštevanja higienskih priporočil (nošenje maske, razkuževanje, vzdrževanje distance)? Ali bi lahko rekli, da je katera od starostih skupin bolj odgovorna?«
7. vprašanje: »Bi želeli dodati kakšno mnenje o mladih in epidemiji covid-19?«
8. vprašanje: »Imate mogoče kakšen nasvet oz. priporočilo mladim, kako naj poskrbijo za sebe oz. kaj bi bilo najbolj pomembno da bi naredili, da bi te posledice izginile?«